

ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร

การหา
รายได้รัฐ
เพื่อใช้ใน
การสร้าง
ระบบ
สวัสดิการ
ถ้วนหน้า
ของไทย

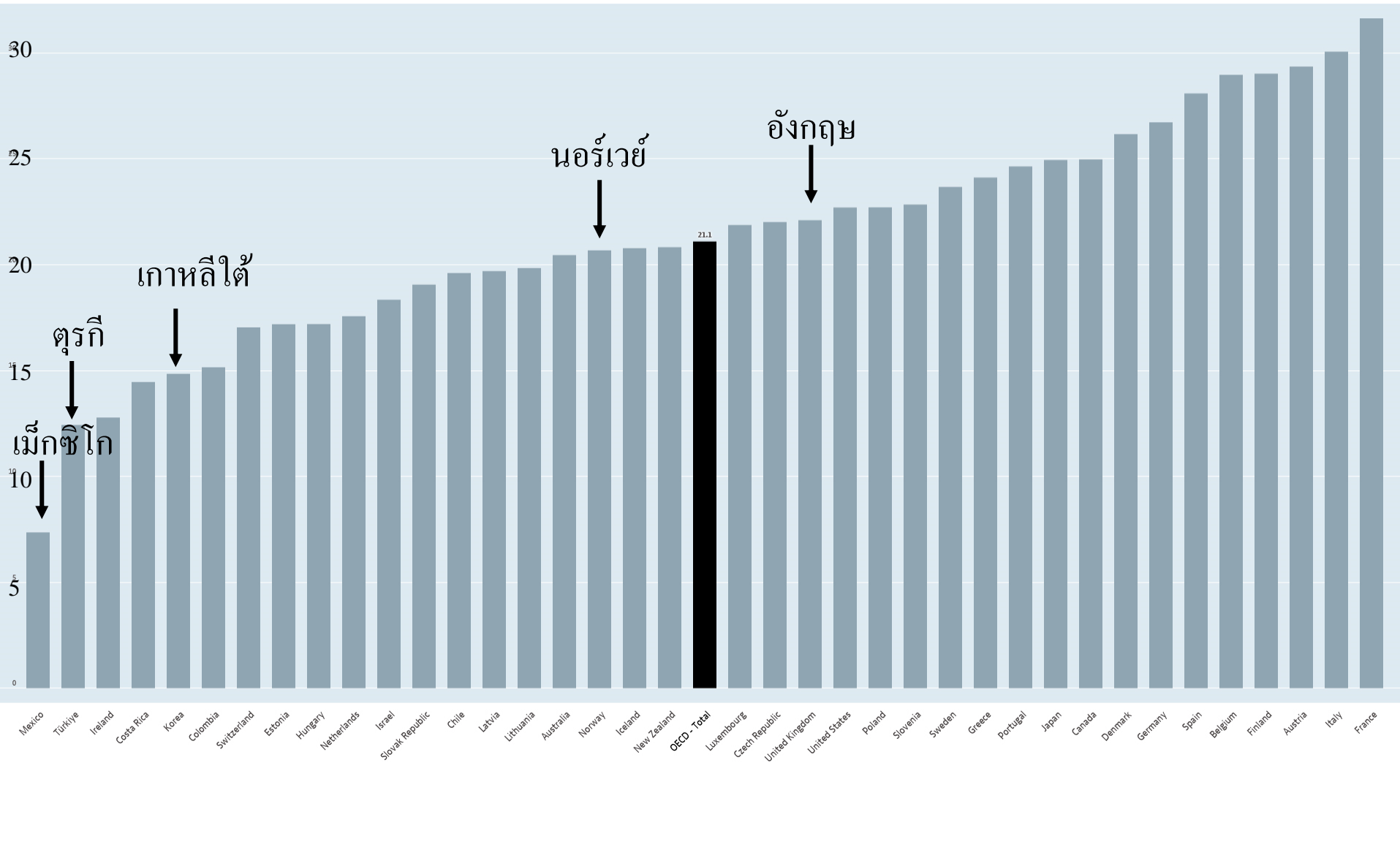
wefair, 10 กุมภาพันธ์ 2566

- 1 หนทางยาวไกล มีภูเขาใหญ่ต้องข้าม
- 2 ระบบภาษีปัจจุบันยังไม่แฟร์
- 3 ข้อเสนอการปฏิรูปภาษี
- 4 รายได้นอกภาษีอื่นๆ

1 หนทางยาวไกล มีภูเขาใหญ่ต้องข้าม

รายจ่ายด้านสังคม/ความคุ้มครองทางสังคม ในกลุ่มประเทศโออีซีดี

Social spending Public, % of GDP, 2022 or latest available

2 ระบบภาษีปัจจุบันยังไม่แฟร์

แสดงโครงสร้างรายได้ภาษีของไทยเทียบกับบางประเทศ ต้นทศวรรษ 2560 (%)

	ไทย	เกาหลีใต้	ตุรกี	อังกฤษ	นอร์เวย์
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	24	12	8	7	6
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	11	19	16	29	29
เงินสมทบประกันสังคม	6	28	31	21	29
ภาษีอสังหาริมทรัพย์ (property)	...	14	4	12	6
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	36	15	18	20	24
ภาษีการค้าอื่นๆ	21	9	21	11	8
อื่นๆ	1	2	1	1	1
รวม	100	100	100	100	100
รายรับภาษี = % จีดีพี	14	30	23	33	42

3 ข้อเสนอการปฏิรูปภาษี

ปฏิรูปภาษี

- 1 ปรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา >>>>ระบบบูรณาการ
- 2 อุดช่องโหว่ต่างๆ ปรับเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 3 ยกเลิกการส่งเสริม บีโอไอ
- 4 ปรับปรุงภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
- 5 ใช้หลักการ Capital Gains Tax เก็บภาษีที่ดิน และหลักทรัพย์
- 6 มีภาษีใหม่ๆ ลดโลกร้อน ลดมลพิษ

4 รายได้นอกภาษีอื่นๆ

ประเภทที่ดิน	พื้นที่ (ล้านไร่)	ร้อยละ
ที่ดินเอกชน (กรมที่ดิน)	126.14	39.39
ที่ดินรัฐ:		
พื้นที่ป่าทุกประเภท	130.49	40.74
เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไม่รวมที่ดินเอกชน	39.59	12.36
ที่ราชพัสดุ (หน่วยงานราชการใช้ประโยชน์)	12.51	3.91
ที่ราชพัสดุ (ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ)	2.76	0.86
ที่สาธารณประโยชน์ (ออก น.ส.ล. แล้ว)	6.02	1.88
ที่สาธารณประโยชน์ (ยังไม่ออก น.ส.ล.)	2.76	0.86
รวม	320.27	100.00

ที่มา คววมณี 2566

ลักษณะเด่นบางประการ:การกำกับดูแลที่ดินไทยปัจจุบัน

- ที่ดินที่หน่วยงานรัฐถือครอง=ร้อยละ 60 มากกว่าของเอกชน
- กลาโหมเกษตรคลัง ครองที่ดินราชพัสดุมากที่สุด 3 อันดับแรก
4.6, 2.2, 1.6 ล้านไร่ ตามลำดับ

ที่มา ควงมณี 2566

ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร

การหา
รายได้รัฐ
เพื่อใช้ใน
การสร้าง
ระบบ
สวัสดิการ
ถ้วนหน้า
ของไทย

wefair, 10 กุมภาพันธ์ 2566

เป้าหมาย ความเป็นไป ได้ และยุทธศาสตร์ เพื่อการเปลี่ยนแปลง

รศ.ดร. ชัชวรินทร์ ธรรมบุษดี

ศูนย์วิจัยเฉพาะทางสหวิทยาการด้านรัฐสวัสดิการและความเป็นธรรมศึกษา

วิทยาลัยสหวิทยาการ มธ.

เป้าหมาย ความเป็นไปได้ และยุทธศาสตร์เพื่อรัฐสวัสดิการ

2017

- จุดเริ่มต้นของ
เครือข่าย **We
fair**

2018

- การรณรงค์ก่อน
การเลือกตั้ง
2562

2019

- การเลือกตั้ง
2562

2020-2022

- ขบวนการต่อสู้
ของคนรุ่นใหม่

เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงเพื่อรัฐ สวัสดิการ

ทำลายระบบสังคมสงเคราะห์ พิสูจน์ความจน

ทำลายระบบแพ็คดอก

ทำลายระบบเสรีนิยมใหม่ วัตถุประสงค์สวัสดิการตามเงินในกระเป๋า

ท้าทายความคิดปัจเจกนิยมที่มองว่าความเหลื่อมล้ำเป็นเรื่องปกติ

ลดอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของชนชั้นนายทุน

สร้างการรวมตัวของคนส่วนใหญ่ที่มี **Collective Confidence** ร่วมกัน

ตัวอย่างรูปธรรม เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงใน 4 นโยบายที่ทำหาย ค่านิยมสังคมไทยว่าด้วยความเหลื่อมล้ำ (เรียบเรียง โดย ปกกมล พิจิตศิริ)

1. เงินเลี้ยงดูเด็กถ้วนหน้า 3,000 บาทรายเดือนถ้วนหน้า

1. เด็กมีพัฒนาการทางด้านสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้นเพราะเด็กจะได้กินอาหารที่สำคัญต่อร่างกายครบทุกมื้อและช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูของผู้ปกครองได้ในระดับหนึ่ง

2. ความเหลื่อมล้ำจากการไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ของเด็ก 40% ล่างจะลดลงเพราะพ่อแม่ไม่จำเป็นต้องทิ้งลูกเพื่อทำงานในช่วงที่สำคัญของพัฒนาการเด็ก รวมไปถึงความสัมพันธ์ที่ดีใจครอบครัวที่จะส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กเมื่อโตขึ้น

3. อัตราที่มีอายุต่ำกว่า 6 เดือน ที่คิดเป็นสัดส่วนของเด็กยากจนที่ไม่ได้ทานนมแม่จะต้องลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้เด็กมีค่าเฉลี่ยทางด้านร่างกายที่ต่ำกว่าเกณฑ์ลดลง เมื่อแม่มีเวลาเลี้ยงดูลูกมากขึ้น

2. เรียนมหาวิทยาลัยฟรี มีเงินเดือน - ไม่มีหนี้

1. จำนวนเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาหรือออกจากระบบการศึกษากลางคันลดลง เพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นภาระต่อครอบครัวลดลงหรือหายไป
2. จำนวน 5% ของผู้ของผู้ที่เข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะพวกเขาจะไม่ต้องกังวลเรื่องภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งของพวกเขาเองและของครอบครัว อีกทั้งคุณภาพในด้านการพัฒนาความรู้จะเพิ่มสูงขึ้นเพราะพวกเขาจะไม่ต้องแบบเวลาไปเป็นแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นภาระทางด้านร่างกายของผู้เรียน
3. ความยากจน สภาพความเป็นอยู่ และความด้อยโอกาส จะลดลงและไม่ถูกส่งต่อไปให้คนรุ่นถัดไป

3. ประกันสังคมถ้วนหน้า (ทุกคนมีประกันสังคมทุกอาชีพ รัฐจัดให้)

1. จำนวนผู้ที่ตกหล่นจากการชดเชยเงินประกันสังคมจะลดลงอย่างเห็นได้ชัดเพราะตัดเรื่องเงื่อนไขที่ไม่จำเป็น และไม่ได้แบ่งสวัสดิการตามความยากจนแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

2. อัตราความมั่นคงในชีวิตของประชากรไทยจะเพิ่มมากขึ้นเพราะไม่จำเป็นต้องไปเผชิญกับความเสี่ยงที่ตนไม่สามารถคาดการณ์ได้

3. จะทำให้ค่าเฉลี่ยความสุขของคนในประเทศเพิ่มมากขึ้นจากการที่ไม่ต้องทำงานหนักมีเวลาว่างพักผ่อนมากขึ้น ไม่ต้องกังวลเรื่องความไม่มั่นคงของชีวิต และส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

4. บำนาญถ่วงหน้า

1. แรงงานที่ไม่มีหลักประกันรายได้ในช่วงวัยทำงานจนถึงหลังเกษียณมีจำนวนลดลงและความยากจนของคนกลุ่มนี้จะลดลงด้วยเช่นกัน

2. อัตราความมั่นคงของชีวิตหลังเกษียณจะเพิ่มมากขึ้นจากการเพิ่มเงินบำนาญให้สอดคล้องกับค่าครองชีพ

3. อัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุจะลดลงจากการยกระดับประกันสุขภาพที่ถ่วงหน้า

ความเป็นไปได้ เปรียบเทียบเงื่อนไขตัวอย่าง สวัสดิการในประเทศต่างๆ

โลกนี้มีอุดมคติเรื่องชีวิตที่ดีต่างกัน แต่มันไม่ได้อยู่ในสุญญากาศ มันเกิดจากการต่อสู้ทางชนชั้น ในการบอกว่าเท่าไหนที่เราจะพอ

เท่าไรคือความหรรษา

เท่าไรคือความปกติ

มันไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติแต่เกิดผ่านเงื่อนไขการต่อสู้

สังคมสวัสดิการยิ่งเป็นมิตร ยิ่งทำให้สังคมก้าวหน้าและมีความ
เกี่ยวข้องกับความเป็นประชาธิปไตยและการรวมตัว

ประเด็น	สวัสดิการแบบเน้นตลาด	แบบประกันสังคม	แบบรัฐสวัสดิการ (นอร์ดิก)
1.การดูแลเด็ก	รับผิดชอบโดยครอบครัว-เน้นกลไกตลาด	อุดหนุนผ่านที่ทำงานและการสมทบ เน้นที่ คนทำงานแบบมีนายจ้าง ตามกลุ่มอาชีพ	สิทธิถ้วนหน้าไม่ระบุรายได้ และอาชีพ
2.การศึกษาาระดับสูง	รับผิดชอบตัวเอง-เน้นไปที่การกู้ยืม-การ ลงทุนส่วนตัว	เน้นสนับสนุนตามความต้องการของ ตลาดแรงงานในขณะนั้น	ฟรี+มีค่าครองชีพให้ระหว่างการศึกษาไม่ กำหนดสาขา
3.การว่างงาน-ขาดรายได้	รับผิดชอบตัวเอง/ระยะสั้น/ช่วยเหลือเฉพาะกลุ่ม คนรายได้น้อยผ่านการสงเคราะห์-ระบบ คูปอง	อิงกับฐานรายได้เดิม เน้นการกลับเข้าสู่ ตลาดแรงงาน	ครอบคลุมแรงงานอิสระ ว่างงานระยะยาว
4.เจ็บป่วย	ประกันสุขภาพเอกชน-การออมเงิน- สงเคราะห์	เน้นสวัสดิการตามกลุ่มอาชีพและ ลักษณะการจ้าง	ระบบรักษาพยาบาลถ้วนหน้า มาตรฐาน เดียว
5.บำนาญ	ครอบครัว-เงินออม-กองทุน-รับผิดชอบ ตัวเอง-คูปอง	เน้นตามระยะเวลาที่ทำการสมทบ	เงินบำนาญยืนพื้นในระดับสูง สวัสดิการ ส่วนเพิ่มอื่นๆ
6.การรวมตัว	รายปัจเจกชน-เน้นการฟ้องร้องรายบุคคล	รวมตัวเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม-กลุ่มธุรกิจ	รวมตัวข้ามกลุ่มอาชีพ-กลุ่มธุรกิจ-รวมตัว เป็นชนชั้น
ตัวอย่างประเทศ	สหรัฐอเมริกา/ เกาหลีใต้ /ไทย	ญี่ปุ่น/เยอรมนี	สวีเดน/เดนมาร์ก/ฟินแลนด์

ถ้าไทยใช้ตัวแบบแบบสหรัฐอเมริกา ?

สุขภาพ

การล้มละลายจากการรักษาพยาบาล

มหาวิทยาลัย

Tyranny of Meritocracy

บำนาญ

Life-Long Working ความเครียดสะสมในสังคม

ถ้าไทยใช้ตัวแบบเอเชีย

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

เน้นการจัดวางผู้สูงอายุให้อยู่ในแบบแผน การลดค่าใช้จ่าย การรับผิดชอบต่อครอบครัว ศาสนา จารีต รวมถึงการขยายระยะเวลาการทำงาน ลักษณะเช่นนี้อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างรุ่น และจำกัดทางเลือกชีวิตที่หลากหลายของผู้สูงอายุ

เงื่อนไขการจ่ายร่วมย่อมสร้างกังวลแก่ผู้เกษียณ ซึ่งอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลเท่านั้น แต่การร่วมจ่ายจะทำให้เกิดความกังวลต่อการใช้ชีวิต จำกัดทางเลือก หลังเกษียณอายุ รวมถึงความตึงเครียดด้านค่าใช้จ่ายสุขภาพในครัวเรือน

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาระดับสูงจะไม่ได้หายไป แต่อาจส่งเสริมความเหลื่อมล้ำโดย อ้อมผ่านการให้คุณค่าการแข่งขัน และรับผิดชอบต่อส่วนตน ซึ่งเป็นการวางเงื่อนไขความกดดัน และหนีสินจากการศึกษาสู่คนรุ่นใหม่อีกทางหนึ่ง

หากใช้ตัวแบบ แบบนอร์ดิก ?

ลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของกลุ่มรายได้ต่ำ ที่มากไปกว่าการป้องกัน การล้มละลายจากการเจ็บป่วย

ชนชั้นกลางที่มีรายได้สูงก็ยังคงได้ประโยชน์จากระบบนี้ผ่านการที่มีระบบการรับประกันรายได้ที่ใกล้เคียงกับรายได้ก่อนเกษียณมากกว่าเพียงแค่ระบบบำนาญพื้นฐาน

เมื่อการศึกษาระดับสูงกลายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานพบว่าประเทศที่การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยฟรี มีแนวโน้มที่แรงงานที่ได้รับค่าจ้างระดับสูงจะมีจิตสำนึกทางชนชั้นมากขึ้น การรวมตัวมากขึ้นเช่นเดียวกัน

บทสรุป

การปรับใช้รัฐสวัสดิการแบบนอร์ดิกอาจถูกมองว่าเป็น
สิ่งที่เป็นอุดมคติหรือมีเงื่อนไขที่แตกต่างจากไทย แต่
การปรับใช้สวัสดิการรูปแบบนี้ไม่ได้ใช้งบประมาณมาก
อย่างมีนัยสำคัญ และไม่ได้ขัดกับความสัมพันธ์
พื้นฐานในสังคมไทย และเป็นตัวแบบที่ภาคประชา
สังคมพึงศึกษาและสื่อสารเพื่อให้เกิดการยอมรับในวง
กว้างด้วยเช่นกัน

ยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลง

1. การพิจารณาตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนประเด็นรัฐสวัสดิการ ซึ่งประกอบด้วยประชาชน รัฐบาล นักการเมือง ข้าราชการ นายทุน โดยตัวแสดงล้วนมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน
2. ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันด้านรัฐสวัสดิการ ประกอบด้วย ทุน อำนาจ และความนิยม
3. เป้าหมายทางสังคมซึ่งแบ่งออกเป็นสองเป้าหมายของกลุ่มอุดมการณ์ที่ต่างต่างกันคือ เป้าหมายเพื่อรักษาความเหลื่อมล้ำ หรือเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

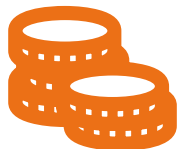
ตัวแสดง

ตัวแสดง	เป้าหมาย
ประชาชน	การเปลี่ยนแปลง
รัฐบาล	อำนาจ
นักการเมือง	ความนิยม
นายทุน	ทุน
ข้าราชการ	ตำแหน่ง และลำดับชั้น

ทุน

1. ทุนสำหรับการเคลื่อนไหว ที่
เป็นตัวเงินไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์
ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงาน การ
เจรจาต่อรองนโยบาย ล้วนมีเรื่อง
ที่ต้องใช้เงินทุนเข้ามาเกี่ยวพัน
ทั้งสิ้น

2. ทุนสำหรับผลักดัน
นโยบาย หรือที่เรา
คุ้นเคยในฐานะ
งบประมาณ

อำนาจ

อำนาจมีความสัมพันธ์อยู่เสมอ เช่นสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำมาก ๆ
อำนาจของประชาชนย่อมไม่เท่าเทียมกับอำนาจรัฐหรืออำนาจทุน
และการพูดเรื่องความเท่าเทียมของผู้ไร้อำนาจมักไม่เป็นสิ่งที่ถูกให้
ความสำคัญ

อำนาจรัฐเองก็แปรผันได้เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมตาม
เงื่อนไขต่าง ๆ ก็จะทำให้การใช้อำนาจไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยง่าย
กับปัญหาแบบเดียวกัน

ความนิยม

ความนิยม

ความนิยมมีความสำคัญต่อการผลักดันนโยบายรัฐสวัสดิการ เพราะการได้รับการยอมรับเบื้องต้นทำให้การผลักดันสามารถถูกยกระดับขึ้นมาได้ ความนิยมในยุคปัจจุบันอาจเป็นสิ่งที่เกิดฉิวเผินในโลกออนไลน์ ที่เป็นกระแสที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือเป็นความนิยมที่อยู่ในตัวบุคคล ตลอดจนถึงสถาบันทางการเมือง ความนิยมในการผลักดันเรื่องรัฐสวัสดิการที่เป็นแรงเสริมนั้นอาจไม่จำเป็นต้องเป็นความนิยมที่มีแต่ด้านบวกอย่างเดียว บ่อยครั้งที่ประเด็นถกเถียง ที่มีทั้งผู้สนับสนุนและผู้ต่อต้าน นำสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมในวงกว้างได้

ลาคลอค 180 วัน

ดังนั้นเงื่อนไขสำคัญจึงขึ้นกับตัวแสดงอื่นๆ กล่าวคือ นักการเมืองไม่มองว่าเรื่องนี้เป็นจุดเป็นจุดตายที่จะได้รับความนิยมน เพราะสังคมไทยเต็มไปด้วยศีลธรรมของความเป็นแม่ผู้เสียสละ ศีลธรรมของการรับผิดชอบตัวเอง ศีลธรรมของลูกจ้างที่เห็นใจนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน ประชาชนจำนวนมากจึงขาดการรวมตัวและแบกรับความเจ็บปวดจากการสูญเสียรายได้ระหว่างการเลี้ยงดูบุตร และนักการเมืองไม่เห็นว่าการพยายามผลักดันเรื่องนี้จะทำให้ตนได้รับคะแนนนิยมเพิ่มเติมได้อย่างไร ดังนั้นข้าราชการ นรััฐบาล ซึ่งไม่ได้ประโยชน์โดยตรงจึงไม่จำเป็นต้องต่อสู้เรื่องนี้ เช่นเดียวกันกับกลุ่มนายทุนที่เป็นผู้เสียประโยชน์ย่อมไม่ปรารถนาที่จะสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ล้างหนี้ กยศ.เรียนมหาวิทยาลัยฟรี

ก็ใช้งบประมาณเพียงแค่ **40,000** ล้านบาทต่อปีเท่านั้น เรื่องนี้ดูเหมือนจะเป็นเรื่อง
ที่ซับซ้อนแต่ในทางเทคนิคสามารถทำได้โดยง่าย เพราะ ไม่ได้มีข้อจำกัดทาง
งบประมาณ และ ในแง่ของกลไกอำนาจก็ไม่ได้เป็นเรื่องซับซ้อนเพราะอยู่ในอำนาจ
ของทุกรัฐบาลที่สามารถเริ่มทำได้

แต่ท้ายที่สุดแล้วการล้างหนี้ เรียนมหาวิทยาลัยฟรีก็กลายเป็นเรื่องยากซับซ้อน
ขึ้นมาเมื่อมีการถกเถียงในสังคมสาเหตุสำคัญมาจากที่สังคมไทยส่วนมากมองว่า
การศึกษาเป็นเรื่องส่วนตัว

มากกว่าสิทธิพื้นฐาน และหนี้ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญที่คนไทยจำนวนมากปฏิบัติราวกับ
ว่าเป็นกฎแห่งสวรรค์ที่ไม่สามารถแก้ไขได้

บ้านาญถ้วนหน้า

ข้อสำคัญคือการทำผู้สูงอายุนับเป็นพลเมืองกลุ่มที่มีความตื่นตัวทางการเมืองในระบบการเลือกตั้ง เป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจทางการเมืองในหลายพื้นที่ ทำให้พรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยมองถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากกรณีการผลักดันประเด็นนี้ อย่างไรก็ตามข้อกังวลสำคัญคือกลุ่มข้าราชการ และกลุ่มทุนมีแนวโน้มที่จะพอใจกับระบบการสงเคราะห์มากกว่าการขยับเพิ่มบ้านาญถ้วนหน้า โดยที่รัฐบาลแม้จะมีอำนาจเต็มในการตัดสินใจครั้งนี้ แต่การขยับการช่วยเหลือผู้สูงอายุทั้งระบบสู่ระบบบ้านาญถ้วนหน้า ย่อมเป็นการเบียดบังงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับระบบสงเคราะห์ หรือระบบการจัดสรรงบประมาณด้านความมั่นคงอื่นๆเช่นกัน

บทสรุป

1. ประชาชนที่ปรารถนาการเปลี่ยนแปลงต้องรวมตัวกันให้ได้ การรวมตัวกันในแบบจำลองที่เห็นหน้า เห็นผลประโยชน์ร่วมอาจเกิดขึ้นง่าย แต่ในสภาพความเป็นจริงการรวมตัวมีอุปสรรคที่ผู้คนที่มีความประสงค์ที่แตกต่าง ความเข้าใจที่ไม่เท่ากัน หรือผลประโยชน์เฉพาะหน้าต่างกันไม่สามารถที่จะรวมตัวกันได้โดยง่าย การที่จะคุยกัน จัดตั้งความคิดยอมเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ

2. นักการเมืองย่อมมีดี มีเลว มีโกง มีฉลาด แต่หากเราเอากการเปลี่ยนแปลงไปยึดติดกับคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงย่อมไม่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงก็เป็นเพียงแค่การวัดดวงเหมือนกับการจับฉลาก การมีพรรคการเมืองของประชาชนคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของชนชั้นแรงงานจะเป็นคำตอบสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงไม่ผูกติดกับคุณลักษณะเฉพาะตัวของนักการเมืองได้

3. การเปลี่ยนแปลงไม่ควรผูกติดกับระเบียบราชการ กติกาทางกฎหมาย ค่านิยมทางศีลธรรมของอดีต หรือปัจจุบัน เพราะมันจะเต็มไปด้วยความเป็นไปไม่ได้ ข้าราชการสามารถเปลี่ยนแปลงจุดยืนของตนเองได้ทุกเมื่อ ตามผู้มีอำนาจแต่ละยุคสมัย ดังนั้นการที่ผู้ปรารถนาการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องทำทหายกฎกติกา ระเบียบ และศีลธรรมที่ค้ำยันความเหลื่อมล้ำจึงเป็นสิ่งจำเป็น

4. ผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุนย่อมขัดกับรัฐสวัสดิการถ้วนหน้าเป็นพื้นฐาน พวกเขายอมปรารถนาในการลดเพดานการเปลี่ยนแปลง หากประชาชนสนทนาและต่อรองกับชนชั้นนายทุนเพียงลำพังย่อมไม่มีจุดเชื่อมเพราะพวกเขาไม่ปรารถนาการเปลี่ยนแปลง แต่การใช้อำนาจรัฐจะเป็นจุดสำคัญที่จะลดทอนอำนาจของทุนอันสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ในท้ายสุด

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย

พศ.ดร.ดวงมณี เลาวกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เวทีการประชุมภาคีเครือข่ายประชาชน การนำเสนอรายงานการศึกษาทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่รัฐสวัสดิการ และการพัฒนาชุดข้อเสนอนโยบายรัฐสวัสดิการ

เครือข่ายรัฐสวัสดิการเพื่อความเท่าเทียมและเป็นธรรม (We Fair)

ณ โรงแรม TK Palace

14 มกราคม 2566

ประเด็นการนำเสนอ

01. ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากรในสังคมไทย
02. ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย
03. ความเหลื่อมล้ำของรายได้ วิเคราะห์จากระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
04. ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา
05. ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข
06. ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม
07. ความเหลื่อมล้ำด้านที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่งทุน และโครงสร้างพื้นฐาน
08. ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม
09. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

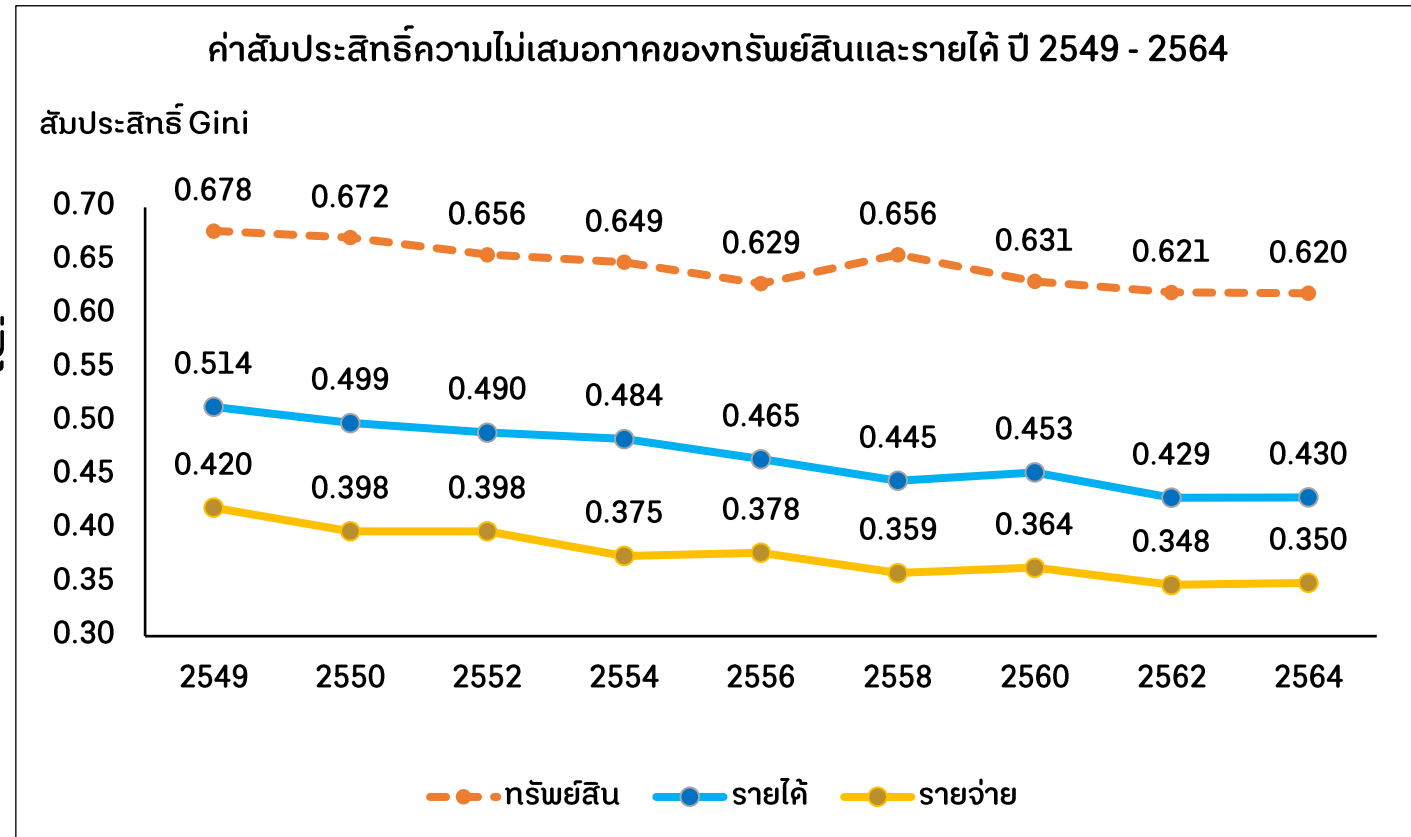

01. ความเหลื่อมล้ำ ด้านทรัพยากรสินค้าในสังคมไทย

ภาพรวมความไม่เสมอภาคทรัพย์สินและรายได้

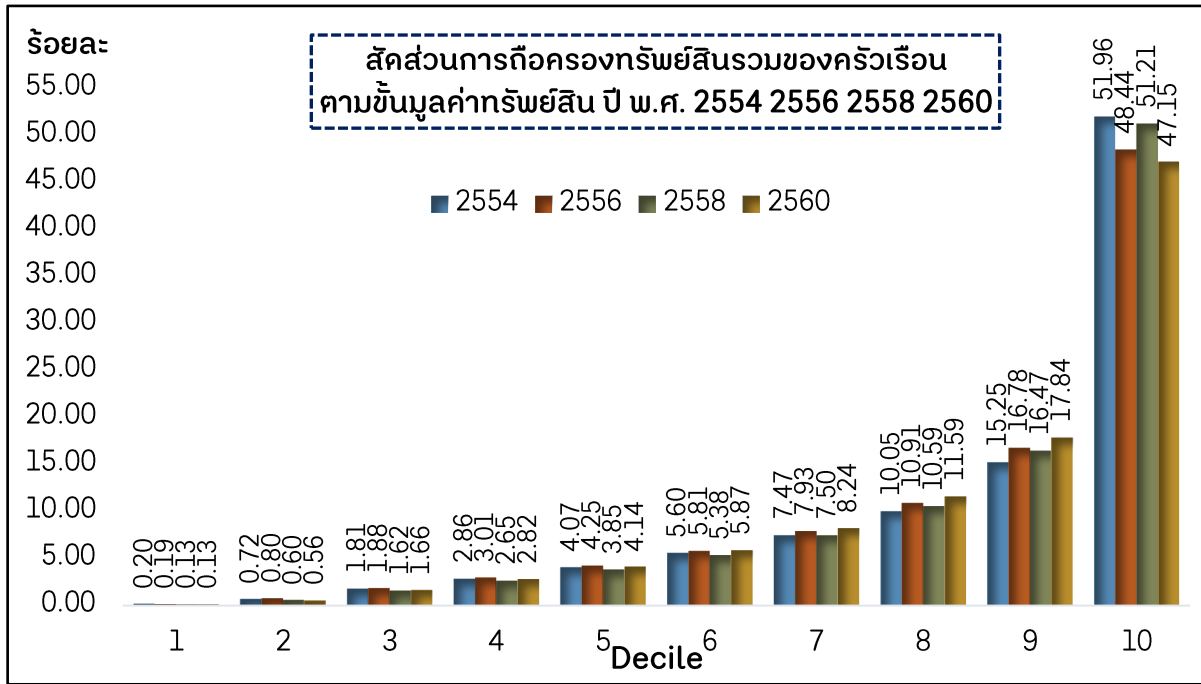
ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค

- คำนรายได้และค่านรายจ่าย โดยรวมมีแนวโน้มลดลง แต่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2564 โดยค่านรายได้อยู่ที่ 0.430 และค่านรายจ่าย อยู่ที่ 0.350
 - กลุ่มคนรวยที่สุด (10% บนสุด) มีส่วนแบ่งรายได้ต่างจากกลุ่มคนจนที่สุด (10% ล่างสุด) 16.4 เท่า
- ค่านทรัพย์สิน ลดลงเล็กน้อย อยู่ที่ 0.620

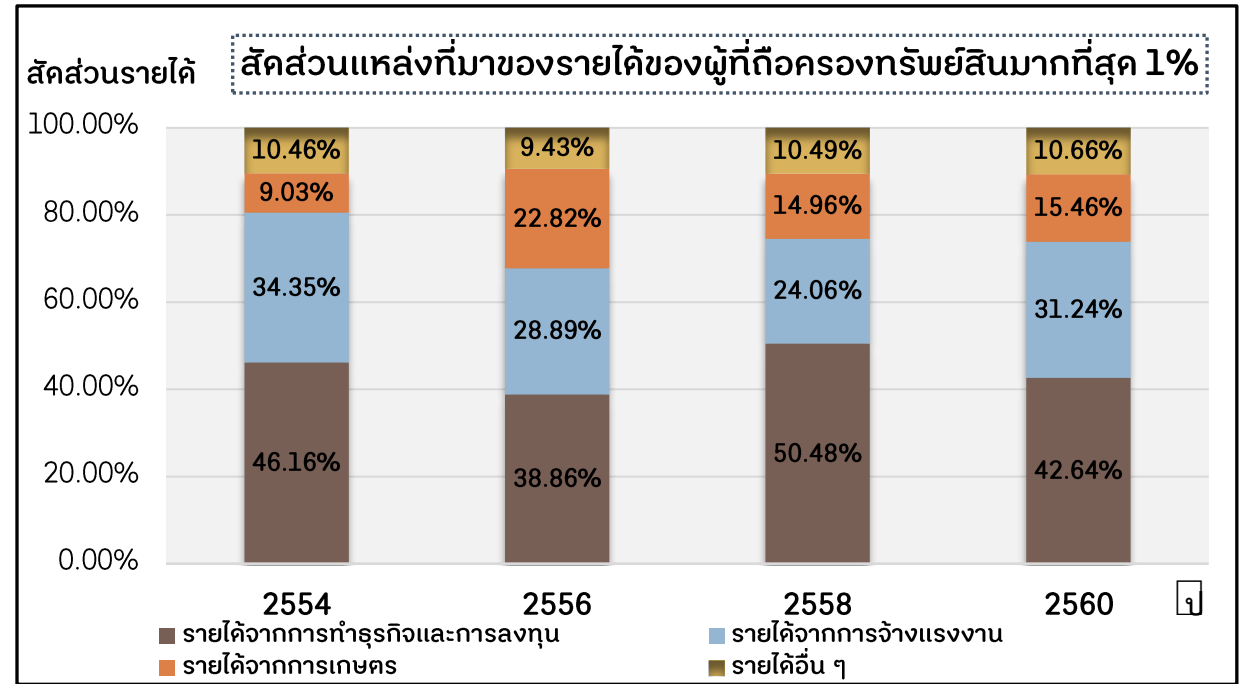
หมายเหตุ: ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคทรัพย์สินปี พ.ศ. 2562 - 2564 จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2562). และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

การถือครองทรัพย์สินในภาพรวม

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2562).

- การถือครองทรัพย์สินในภาพรวมของครัวเรือนไทยในปี พ.ศ. 2554, 2556, 2558 และ 2560 พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 10 ที่มีมูลค่าทรัพย์สินสูงที่สุด ถือครองทรัพย์สินประมาณร้อยละ 50 ของมูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2562).

- แหล่งรายได้ของผู้ที่ถือครองทรัพย์สินมูลค่ามากที่สุดร้อยละ 1 (Top 1%) รายได้ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 40-50 ของรายได้ทั้งหมด) มาจากการทำธุรกิจและการลงทุน

การถือครองทรัพย์สินในภาพรวม

ประเภท	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค							
	2549	2550	2552	2556	2558	2560	2562	2564
ทรัพย์สินรวมสุทธิ	0.725	0.711	0.688	0.655	0.665	0.645	0.644	0.647
ทรัพย์สินรวม	0.678	0.672	0.656	0.634	0.642	0.621	0.621	0.620
บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย	0.718	0.703	0.679	0.674	0.681	0.664	0.670	0.665
บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ประกอบธุรกิจ/เกษตร และอื่น ๆ	0.882	0.882	0.884	0.882	0.894	0.880	0.893	0.890
ยานพาหนะ	0.757	0.745	0.735	0.704	0.697	0.687	0.684	0.666
ทรัพย์สินทางการเงิน	0.852	0.855	0.849	0.797	0.787	0.806	0.800	0.821
รายได้	0.511	0.497	0.485	0.465	0.445	0.453	0.430	0.430

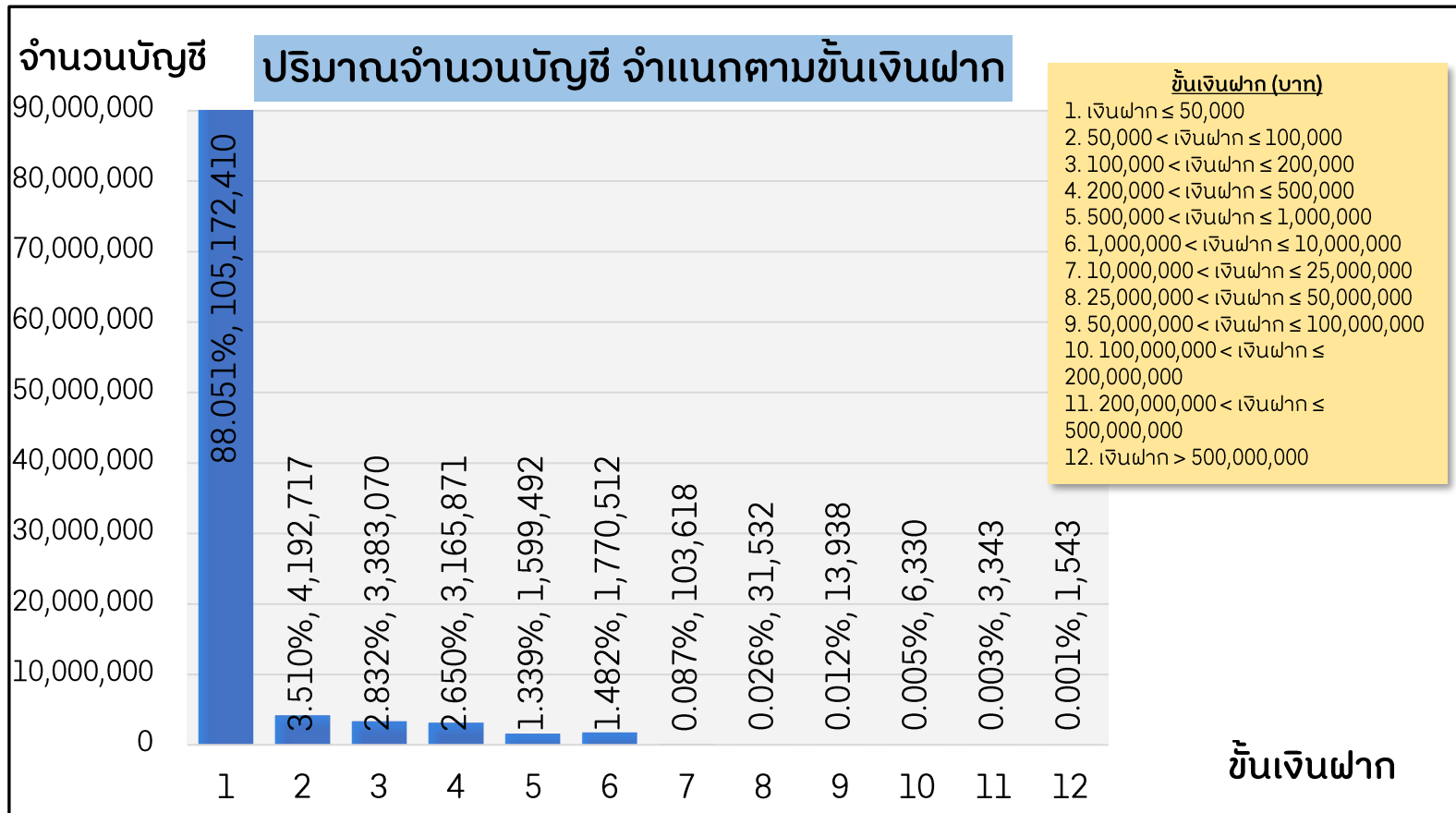
หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2549 - 2552 จากควงมณี เลาวกุล (2556)

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2556). และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- ปี พ.ศ. 2564 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของการถือครองทรัพย์สินสุทธิ (มูลค่าทรัพย์สินรวมลบด้วยหนี้สิน) เท่ากับ **0.647** (เพิ่มขึ้นจากสองปีก่อนหน้า) ตรงข้ามกับความเหลื่อมล้ำของทรัพย์สินรวมที่ปรับตัวลดลงเล็กน้อย (0.620)
- ความเหลื่อมล้ำในการถือครองสิ่งปลูกสร้างเพื่อธุรกิจ/เกษตร และทรัพย์สินทางการเงินยังคงสูงกว่าทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ
 - ส่วนแบ่งมูลค่าทรัพย์สินในกลุ่ม decile ที่ 10 ช่วง 2556 – 2564 อยู่ระหว่างร้อยละ 30.5 – 34.2
 - แนวโน้มในระยะยาวความแตกต่างของส่วนแบ่งระหว่างกลุ่ม decile ที่ 1-6 จะใกล้เคียงกันมากขึ้น
 - **ประเภท (1) บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างเพื่ออยู่อาศัย** ส่วนแบ่งของ decile ที่ 10 ปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 32.3
 - **ประเภท (2) บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างเพื่อประกอบธุรกิจ/เกษตร** ส่วนแบ่งของ decile ที่ 10 มีประมาณ 1 ใน 4
 - **ประเภท (3) ยานพาหนะ** มีแนวโน้มด้านความเหลื่อมล้ำที่ดีขึ้น
 - **ประเภท (4) ทรัพย์สินทางการเงิน** ส่วนแบ่งของ decile ที่ 10 ค่อนข้างสูง ที่ร้อยละ 54.1

การถือครองทรัพย์สินทางการเงิน

จำนวนบัญชีเงินฝากจำแนกตามขนาดของเงินฝาก

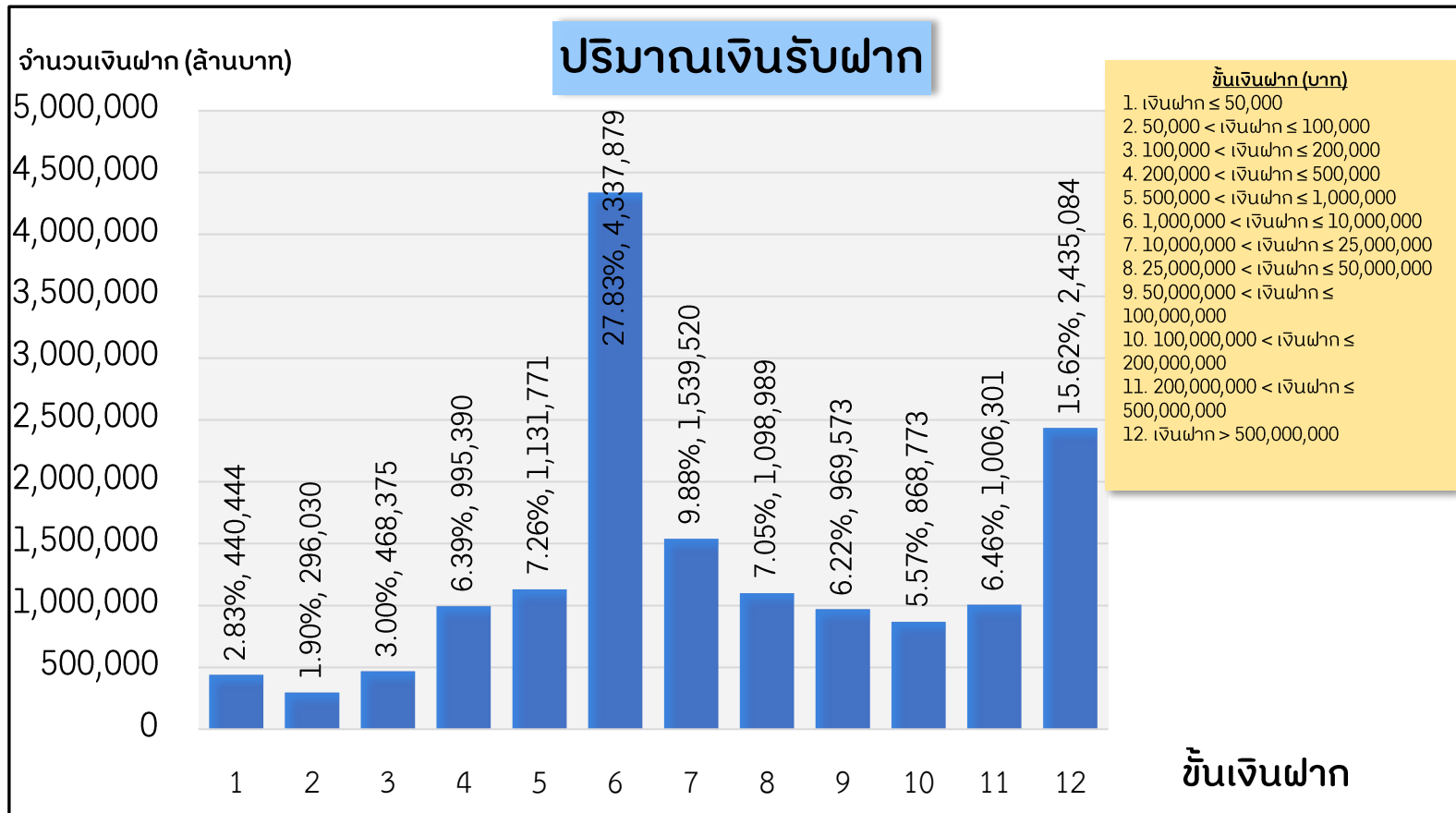

- ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย เดือนกันยายน พ.ศ. 2565
 - **ร้อยละ 88.05** เป็นจำนวนบัญชีเงินฝากที่มีเงินฝากในบัญชีไม่เกิน 50,000 บาท (มี 105 ล้านบัญชี)
 - **ร้อยละ 11.81** เป็นจำนวนบัญชีเงินฝากที่มีเงินฝากมากกว่า 50,000 บาท
 - **ร้อยละ 0.13** เป็นจำนวนบัญชีเงินฝากที่มีเงินฝากมากกว่า 10 ล้านบาท

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย. (กันยายน 2565).

การถือครองทรัพย์สินทางการเงิน

ปริมาณเงินรับฝากจำแนกตามขนาดของเงินฝาก

- ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย เดือนกันยายน พ.ศ. 2565
 - ร้อยละ 2.83 มีเงินฝากน้อยกว่า 50,000 บาท
 - ร้อยละ 27.83 (กลุ่มที่มีมากที่สุด) มีเงินฝากมากกว่า 1 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท
 - ร้อยละ 15.62 มีเงินฝากมากกว่า 500 ล้านบาท ซึ่งมีจำนวนบัญชีเพียงร้อยละ 0.001 ของบัญชีทั้งหมด

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย. (กันยายน 2565).

การถือครองที่ดิน

ขนาดพื้นที่ดินในประเทศไทยทศวรรษ

ประเภทที่ดิน	พื้นที่ (ล้านไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่าทุกประเภท	130.49	40.74
ที่ดินเอกชน (กรมที่ดิน)	126.14	39.39
เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไม่รวมที่ดินเอกชน	39.59	12.36
ที่ราชพัสดุ (หน่วยงานราชการใช้ประโยชน์)	12.51	3.91
ที่ราชพัสดุ (ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของ แผ่นดินโดยเฉพาะ)	2.76	0.86
ที่สาธารณประโยชน์ (ออก น.ส.ล. แล้ว)	6.02	1.88
ที่สาธารณประโยชน์ (ยังไม่ออก น.ส.ล.)	2.76	0.86
รวม	320.27	100.00

- ที่ดินทั้งประเทศ 320.7 ล้านไร่ เป็นที่ดินเอกชน 40% และที่ดินรัฐ 60% แบ่งเป็น 5 กลุ่มดังนี้
 - ร้อยละ 40.74 พื้นที่ป่าทุกประเภท
 - ร้อยละ 39.39 ที่ดินเอกชน (ในกรมที่ดิน)
 - ร้อยละ 12.36 พื้นที่ ส.ป.ก.
 - ร้อยละ 3.91 + 0.86 พื้นที่ ราชพัสดุ
 - ร้อยละ 1.88 + 0.86 พื้นที่ สาธารณประโยชน์
 - ที่ดินประเภทอื่น ๆ อีกเล็กน้อย

ที่มา: คอวงมณี เลาวกุล. (2564).

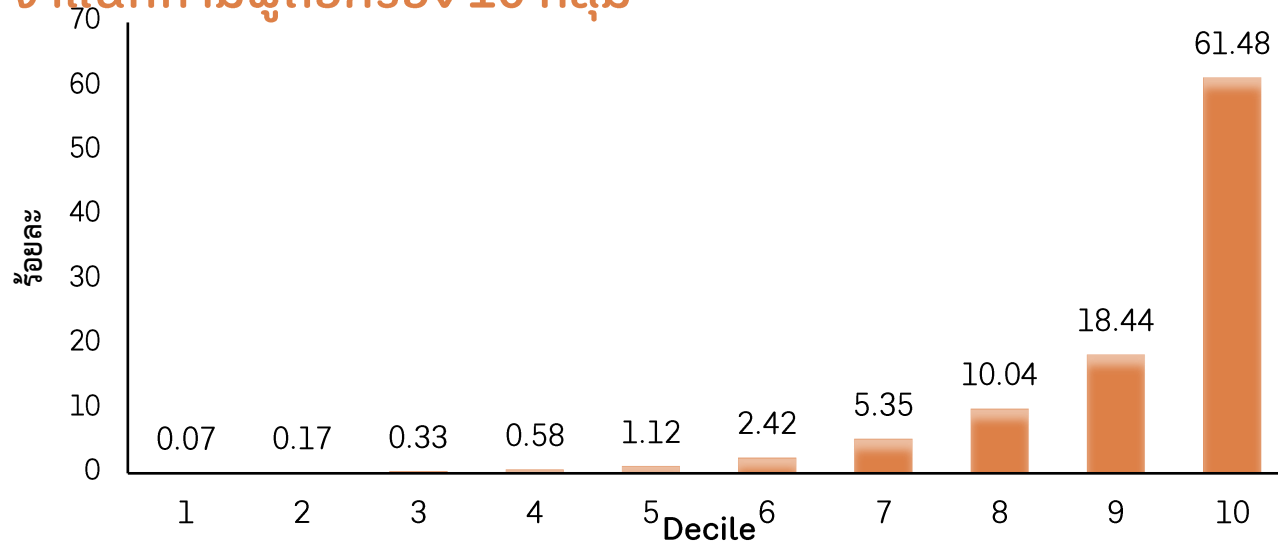
การถือครองที่ดิน

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของการถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ
ประเภทโฉนดที่ดินในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555

ภาค	ขนาดพื้นที่ (ล้านไร่)	จำนวน (ราย)	สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient)
ทั่วราชอาณาจักร	95	15,900,047	0.886

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2557).

สัดส่วนการถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดิน
จำแนกตามผู้ถือครอง 10 กลุ่ม

- กลุ่มที่ 10 ซึ่งมีที่ดินถือครองมากที่สุด
ถือครองที่ดินร้อยละ 61.48 ของ
จำนวนที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภท
โฉนดที่ดินทั้งหมด
- กลุ่มที่ 10 ถือครองที่ดินมากกว่ากลุ่มที่
1 ถึง 855 เท่า

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล. (2557).
ผศ.ดร. ควงมณี เลาวกุล

การถือครองที่ดิน

ผลรวมของพื้นที่ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดิน
จำแนกตามผู้ถือครอง 5 กลุ่ม

Quintile ที่	จำนวนผู้ถือครอง (ราย)	ผลรวมพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น			ร้อยละ
		ไร่	งาน	ตารางวา	
Quintile 1 (พื้นที่น้อยที่สุด)	3,181,406	232,790	2	89.81	0.25
Quintile 2	3,180,094	860,042	3	23.69	0.91
Quintile 3	3,178,480	3,351,173	-	10.37	3.53
Quintile 4	3,180,085	14,597,194	-	20.31	15.39
Quintile 5 (พื้นที่มากที่สุด)	3,179,982	75,827,412	3	95.21	79.93
รวม	15,900,047	94,868,613	2	39.39	100.00
สัดส่วน quintile ที่ 5/1		325.73			

ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุดและสูงสุดของพื้นที่ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภท
โฉนดที่ดิน จำแนกตามผู้ถือครอง 5 กลุ่ม

Quintile ที่	ค่าเฉลี่ยพื้นที่ถือครอง			ค่าต่ำสุด			ค่าสูงสุด		
	ไร่	งาน	ตารางวา	ไร่	งาน	ตารางวา	ไร่	งาน	ตารางวา
Quintile 1 (พื้นที่น้อยที่สุด)	-	-	29.27	-	-	1.00	-	-	52.79
Quintile 2	-	1	8.18	-	-	52.80	-	1	73.00
Quintile 3	1	-	21.73	-	1	73.00	1	3	99.97
Quintile 4	4	2	36.08	2	-	-	7	1	39.00
Quintile 5 (พื้นที่มากที่สุด)	23	3	38.09	7	1	39.01	631,263	-	-

ที่มา: คอสมณี เลาวกุล. (2556).

- กลุ่มที่ 5 (ถือครองที่ดินมากที่สุด) **ถือครองที่ดินมากกว่า** กลุ่มที่ 1 (ถือครองที่ดินน้อยที่สุด) **ถึง 326 เท่า** ผู้ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดในประเทศไทยถือครองที่ดินสูงถึง 631,263 ไร่

- **ร้อยละ 50** ของผู้ถือครองที่ดิน ถือครองที่ดินไม่เกิน 5 ไร่
- **ร้อยละ 22** ของผู้ถือครองที่ดิน ถือครองที่ดิน 1-5 ไร่
- **ร้อยละ 28** ของผู้ถือครองที่ดิน ถือครองที่ดินมากกว่า 5 ไร่

การถือครองที่ดิน

รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 พบว่า

- กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และอุบลราชธานี มีความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินอยู่ในระดับสูงมากและสูงกว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้อย่างชัดเจน

	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค		
กรณีศึกษา	ประเภทโฉนดที่ดิน	ประเภท น.ส. 3	รายได้
กรุงเทพมหานคร	0.806	-	0.375
ปทุมธานี	0.886	0.671	0.368
อุบลราชธานี	0.662	0.638	0.432

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

การถือครองที่ดิน : ราคาประเมินที่ดิน

ราคาประเมินที่ดิน รอบบัญชี พ.ศ. 2566 – 2569

พื้นที่	ต่ำสุด-สูงสุด (บาทต่อตารางวา) 1	อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปีบัญชี 2558 – 2562 (%)
ทั่วประเทศ	75 – 1,000,000	8.93 ²
กรุงเทพมหานคร	1,300 - 1,000,000	2.76 ²
ปริมณฑลของกรุงเทพฯ (สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม)	200 – 170,000	0.25 – 7.07 ³
ภาคกลาง	75 – 107,000	ไม่ได้ประมาณการณ
ภาคเหนือ	100 – 250,000	0.19 – 48.66 ³
ภาคตะวันออก	200 – 220,000	1.91 – 28.23 ³
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	100 – 200,000	0.01 – 27.19 ³
ภาคตะวันตก	150 - 150,000	2.84 – 16.92 ³
ภาคใต้	130 – 400,000	0.77 – 26.28 ³

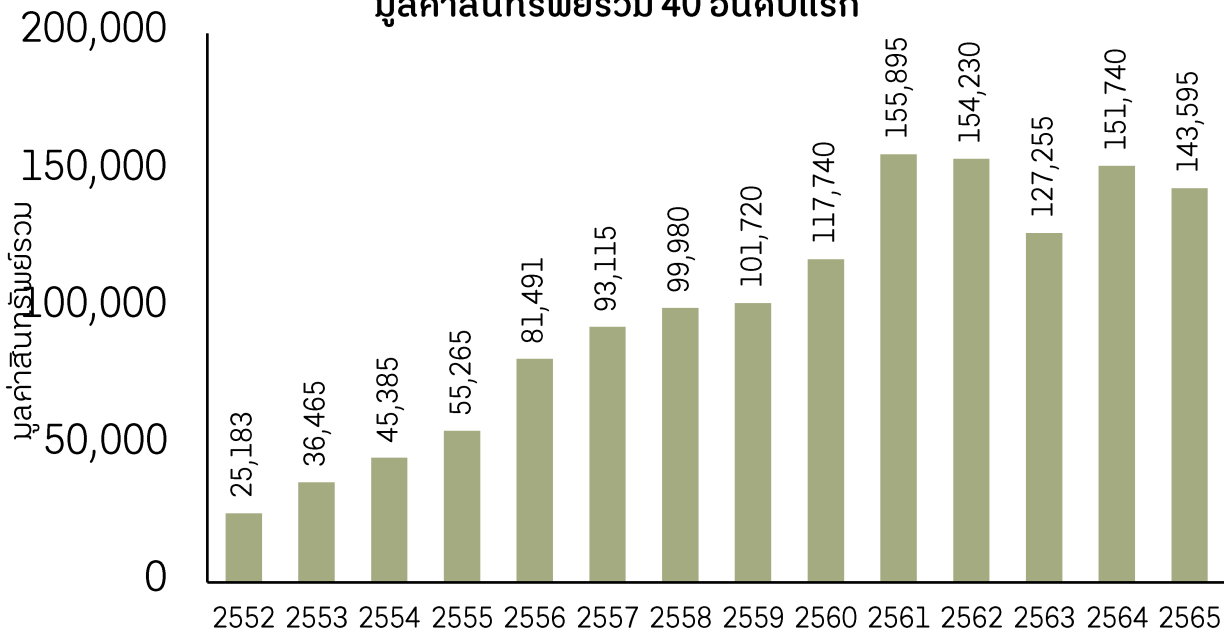
- ราคาประเมินที่ดินในรอบบัญชีปี 2566-2569 ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนจากรอบเดิม (2559-2562) ในรอบ 7 ปี เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 และปัญหาทางเศรษฐกิจ
- **ค่าเฉลี่ยราคาประเมินที่ดินทั่วประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.93**
- **ในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.76**
- ส่วนจังหวัดที่มีราคาประเมินปรับขึ้นมากที่สุดคือ จังหวัดกำแพงเพชร ปรับขึ้นร้อยละ 123 ตามด้วยจังหวัดชลบุรี ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.24 ส่วนที่เป็นพื้นที่ชายทะเลและเขตอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: 1. สรุปราคาประเมินของกรมธนารักษ์ 2. ค่าแถลงการณ์ของอธิบดีกรมธนารักษ์ 3. DDproperty
ที่มา: กรมธนารักษ์. (2566). และ DDproperty. (2565).

ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐีไทย

มูลค่าทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐีไทย 40 อันดับแรก
ปี พ.ศ. 2552 – 2565

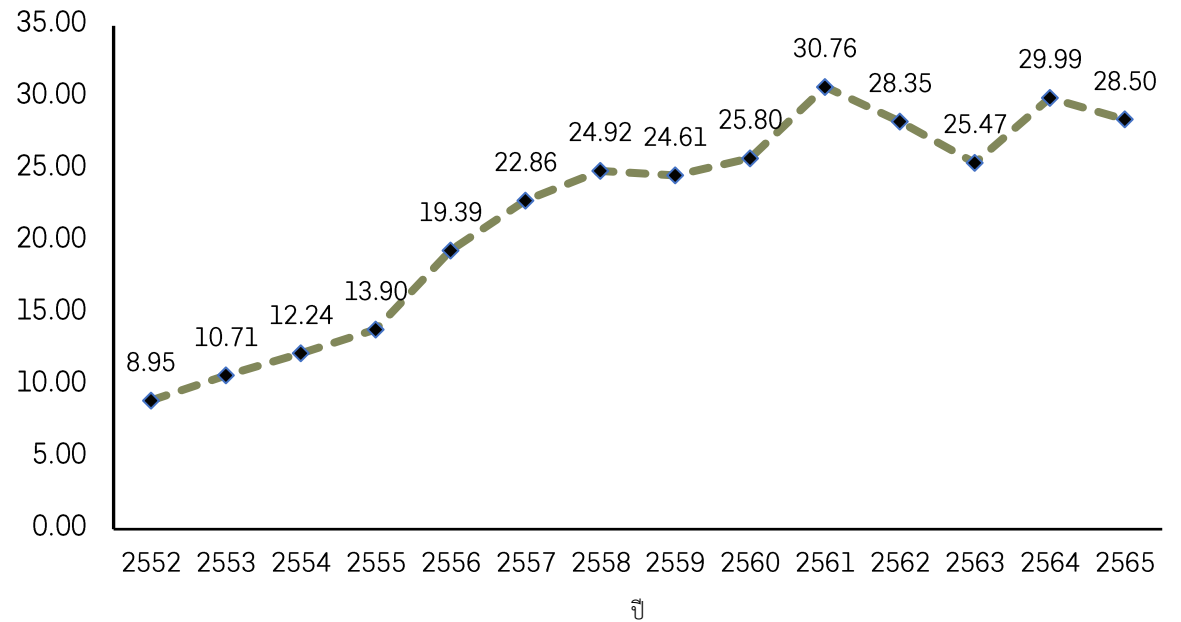
มูลค่าสินทรัพย์รวม 40 อันดับแรก

หมายเหตุ: มูลค่า GDP คำนวณเทียบด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยประจำปี และปี 2565 เป็นตัวเลขคาดการณ์โดยสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565c).
ที่มา: Forbes (2022), สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565c). และการคำนวณของผู้เขียน

สัดส่วนมูลค่าทรัพย์สินรวมมหาเศรษฐีไทย 40 อันดับแรก ต่อ GDP ปี พ.ศ. 2552 – 2565

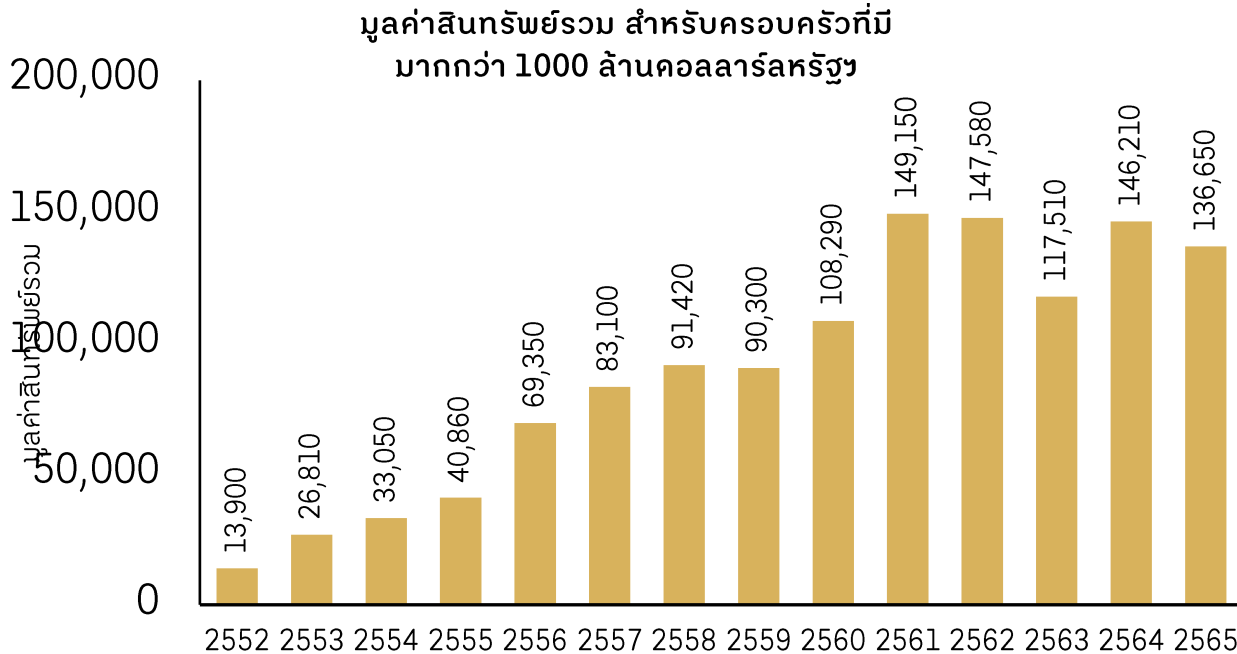
ร้อยละ

- ทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐีไทย 40 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2565 เป็น **143,595 ล้านบาทสหรัฐ** เพิ่มขึ้น 5.7 เท่า ของปี 2552
- มูลค่าทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐีไทย 40 อันดับแรก เป็น **28.50 % ของ GDP**

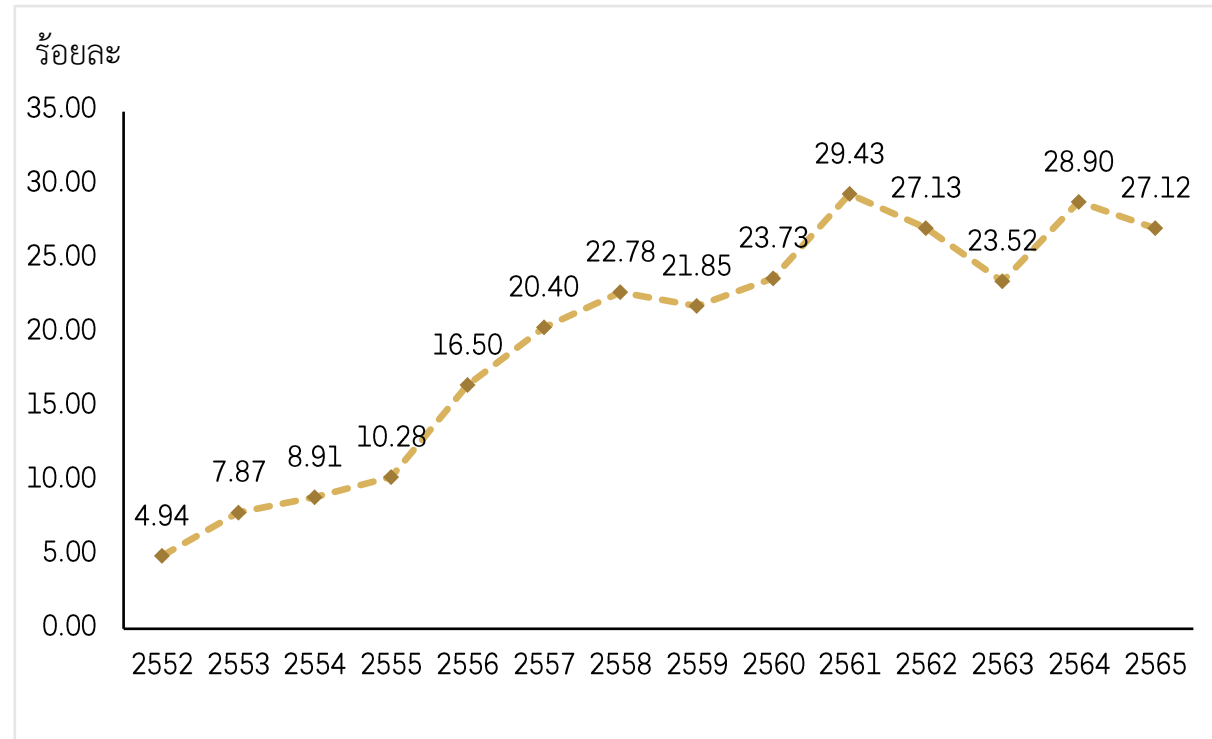
ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐีไทย

มูลค่าทรัพย์สินรวมมหาเศรษฐีไทยที่มีทรัพย์สินมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หมายเหตุ: มูลค่า GDP คำนวณเทียบด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยประจำปี และปี 2565 เป็นตัวเลขคาดการณ์โดยสำนักพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565c). และการคำนวณของผู้เขียน
ที่มา: Forbes (2022), สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565c). และการคำนวณของผู้เขียน

สัดส่วนทรัพย์สินรวมมหาเศรษฐีไทยที่มีทรัพย์สินมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- ทรัพย์สินรวมของมหาเศรษฐีที่มีทรัพย์สินมากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Billionaire) ในปี พ.ศ. 2565 เป็น **136,650 ล้านดอลลาร์สหรัฐ**
- มูลค่าทรัพย์สินรวมของ Billionaire เป็น **27.12% ของ GDP**

ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐีไทย

มหาเศรษฐีที่ติดอันดับ 1 – 10 ทุกปี ในช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2565

ชื่อ	ประเภทธุรกิจ	บริษัท
นายธนินท์ เจียรวนนท์ (และครอบครัว)	อาหาร	เครือเจริญโภคภัณฑ์
ตระกูลจิราธิวัฒน์	ค้าปลีก	Central Group
ตระกูลอู่วิทยา นายเฉลียว อู่วิทยา (2552 – 2556) นายเฉลิม อู่วิทยา (2557 – 2565)	เครื่องดื่มชูกำลัง	กลุ่มกระทิงแดง
นายเจริญ สิริวัฒนภักดี	เครื่องดื่ม, อสังหาริมทรัพย์	Thai Beverage, TCC, Fraser & Neave
นายกฤตย์ รัตนรักษ์ (2552 – 2561)	สื่อ, อสังหาริมทรัพย์	Bangkok Broadcasting & Television Company
นายสาริทธิ์ รัตนาวะดี (2561 - 2565)	พลังงาน	Gulf Energy

ที่มา: Forbes. (2022). และรวบรวมโดยผู้เขียน

ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐีไทย

มหาเศรษฐี 10 อันดับแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2565

อันดับ	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
1	C. Y.	Brothers Chearavanont			Chira f.	Brothers Chearavanont								
2	B. Cheara	Chaleo Y.	Chirathivat f.	B. Cheara	Charoen Sirivadhanabhakdi		Chirathivat f.	Chalerm Y.						
3	Chira f.	Charoen Sirivadhanabhakdi			Chirathivat family		Chalerm Y.	Charoen S.						
4	C. S.	Chirathivat f.	Chaleo & Chalerm Yoovidhya				Charoen S.	Chirathivat f.	Sarath R.					
5	Krit Ratanarak						Vanich C.	Vichai Srivaddhanaprabha	Sarath Ratanavadi			Chirathivat f.		
6	C. Bh.	Aloke Lohia	Santi Bhirombhakdi	Vanich Chaiyawan	Krit Ratanarak		Aiyawatt Srivaddhanaprabha	Osathanugrah Family	Somphote Ahunai					
7	Praneetsilpa Vacharaphol	Chamnong Bhirombhakdi	Vichai Maleenont	Vanich C.	Santi Bhirombhakdi	Vichai S.	Vanich C.	Sarath R.	Prasert P.	Prachak Tangkaravakoon	Somphote Ahunai	Prasert P.		
8	Isara Vongkusolkit	Thongma Vijiitponggun	Vichai Maleenont	Aloke Lohia	Vichai Maleenont	Prasert Prasarttong-Osoth				Osathanugrah Family	Prasert P.	Vanich C.		
9	Vichai Maleenont	Isara Vongkusolkit	Prasert P.	Thaksin Shinawatra	Vichai S.	Santi Bhirombhakdi	Aloke Lohia	Vanich Chaiyawan	Prachak Tangkaravakoon					
10	Anant Asavabhokhin	Isara Vongkusolkit	Praneetsilpa Vacharaphol	Vanich C.	Thaksin Shinawatra	Vichai Maleenont	Thaksin Shinawatra	Aloke Lohia	Vanich C.	Somphote Ahunai	Chuchat & Daonapa Petaumpai	Osathanugrah Family		
มูลค่าทรัพย์สินรวม 10 อันดับ (ล้านบาท)	17.87	25.76	32.05	38.76	57.20	62.90	67.85	72.75	83.75	111.55	108.58	89.65	104.15	101.30

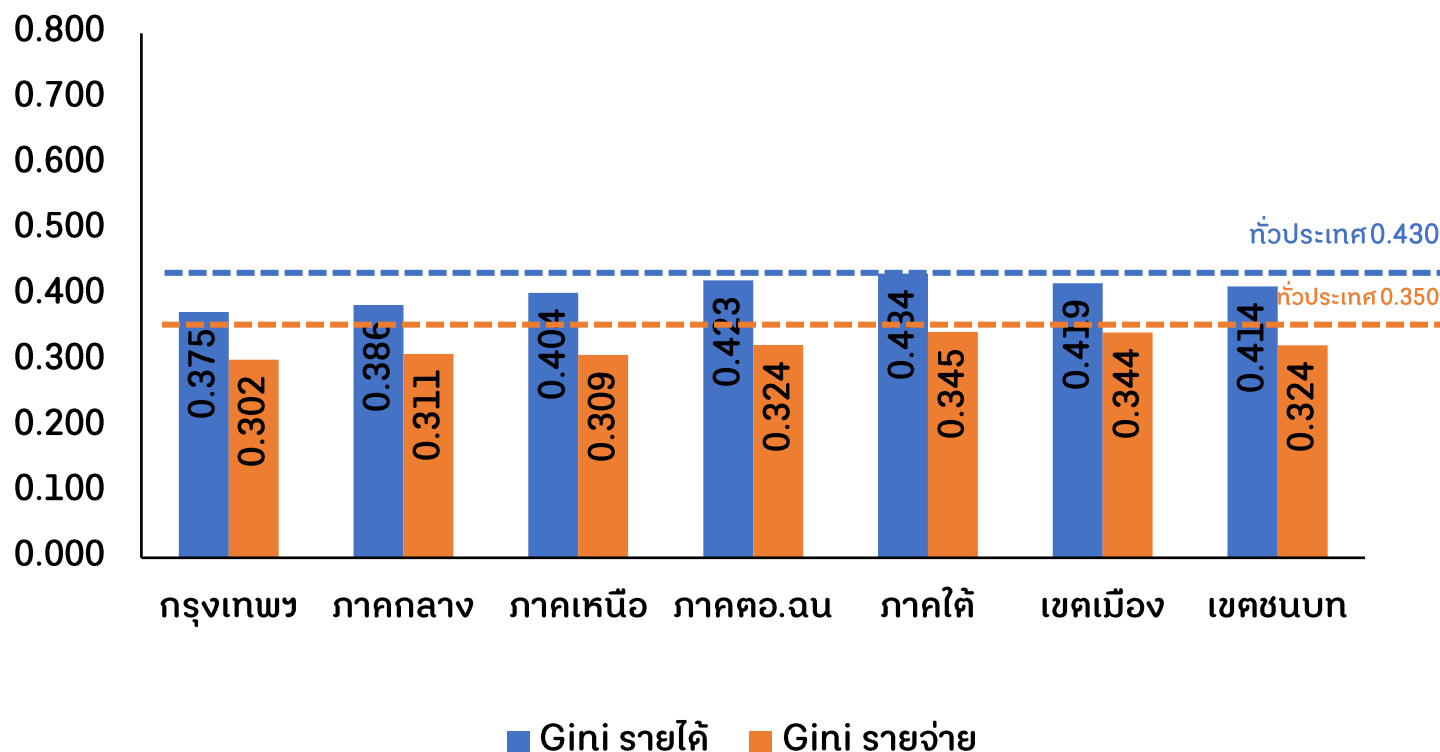
หมายเหตุ: ตระกูลอยู่วิทยาในช่วงปี 2552 – 2556 มูลค่าทรัพย์สินของ นายเฉลียว อยู่วิทยา แยกกับ นายเฉลิม อยู่วิทยา ที่มา: Forbes. (2022). และรวบรวมโดยผู้เขียน

02. ความเหลื่อมล้ำ ด้านรายได้และรายจ่าย

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2564

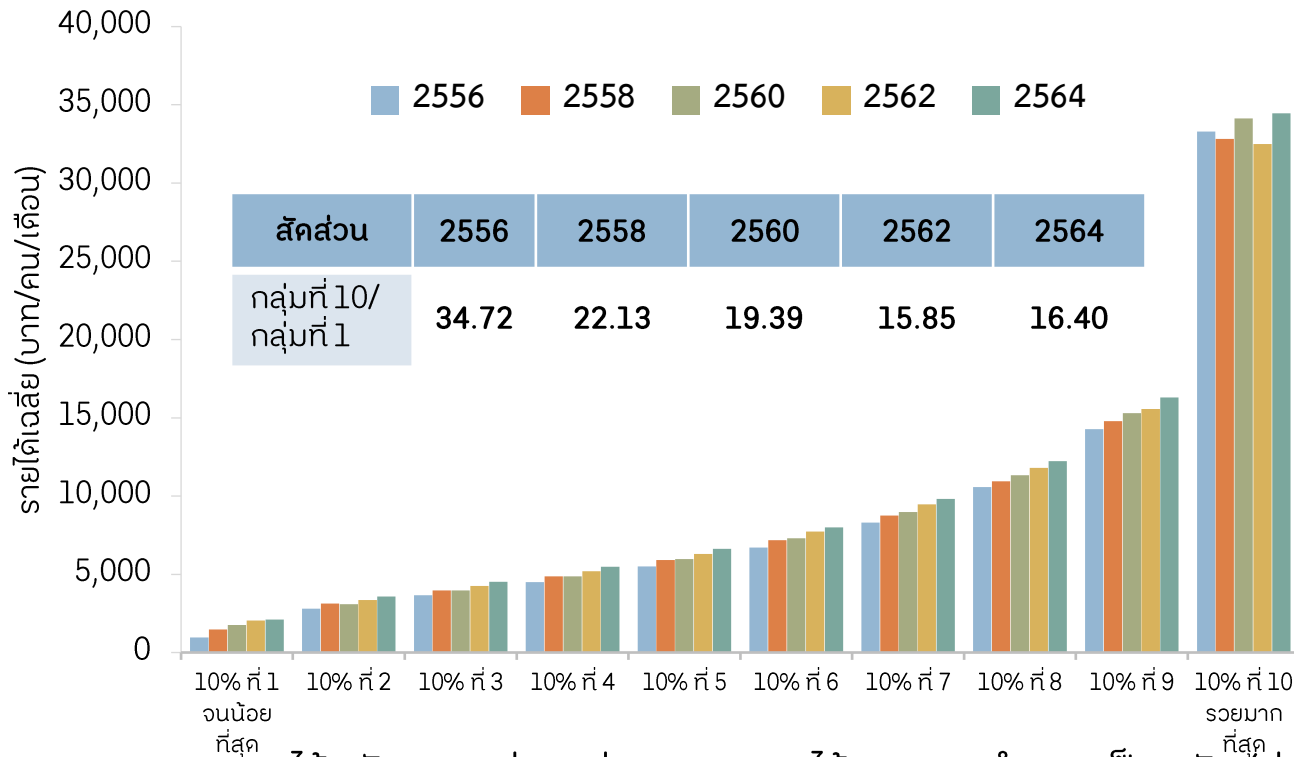

- ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้อาศัยอยู่ที่ 0.430
- แนวโน้มเกือบทุกภูมิภาคความเหลื่อมล้ำปรับตัวลดลง มีเพียงกรุงเทพมหานครที่มีความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้น
- ด้านรายจ่าย มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค 0.350
- **ภาคใต้มีความเหลื่อมล้ำทั้งรายได้และรายจ่ายมากที่สุด**

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

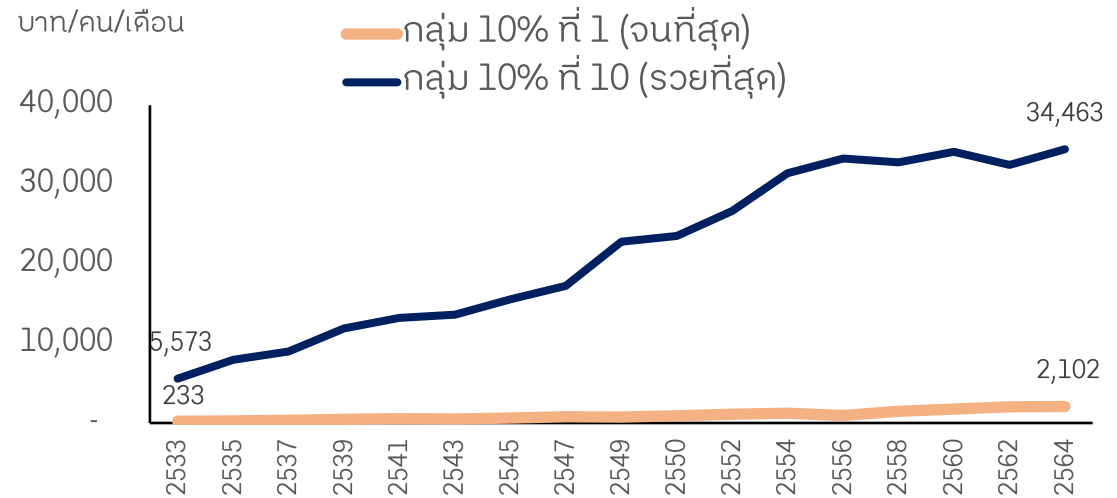
ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

รายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้

- รายได้เฉลี่ยของทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 10,313 บาทต่อคนต่อเดือน
 - กลุ่มประชากรที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำที่สุดมีรายได้เฉลี่ย 2,102 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มประชากรที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงที่สุดมีรายได้เฉลี่ย 34,463 บาทต่อเดือน
- ต่างกันประมาณ 16.4 เท่า

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่รวยสุด และกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่จนสุด

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

- รายได้หลักของแต่ละกลุ่มมาจากรายได้จากการทำงานเป็นหลัก (ค่าจ้างและเงินเดือน กำไรจากธุรกิจ และกำไรจากการเกษตร) มีสัดส่วนระหว่างร้อยละ 48.5 – 86.5 (สัดส่วนมากขึ้น เมื่ออยู่ในกลุ่ม decile สูงขึ้น)
- ครึ่งหนึ่งของรายได้กลุ่ม decile ที่ 1 มาจากเงินโอนที่เป็นเงินช่วยเหลือจากรัฐ (ร้อยละ 30) และจากเงินช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

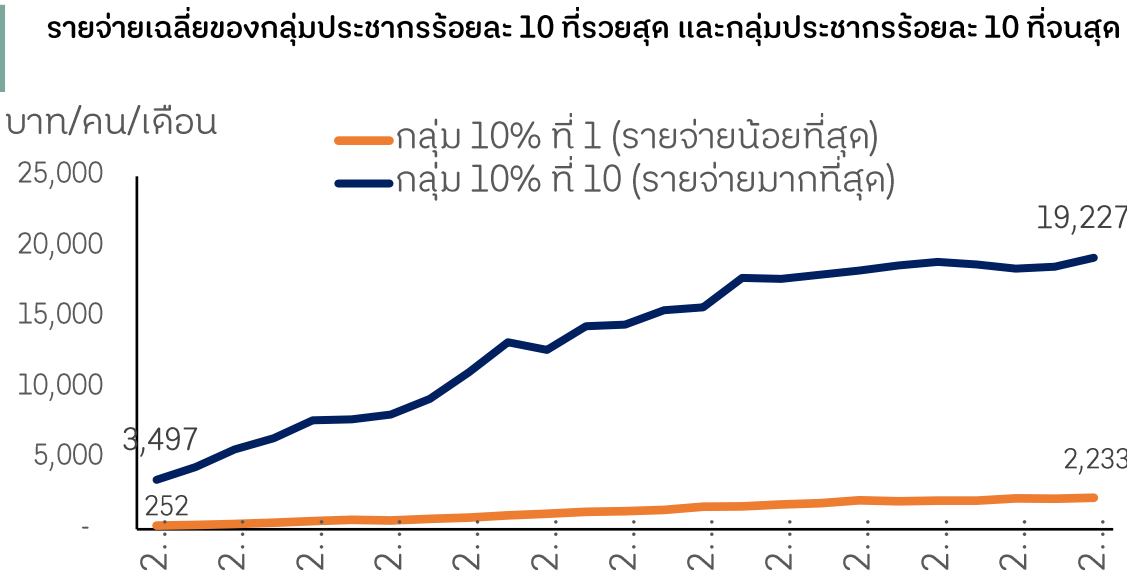
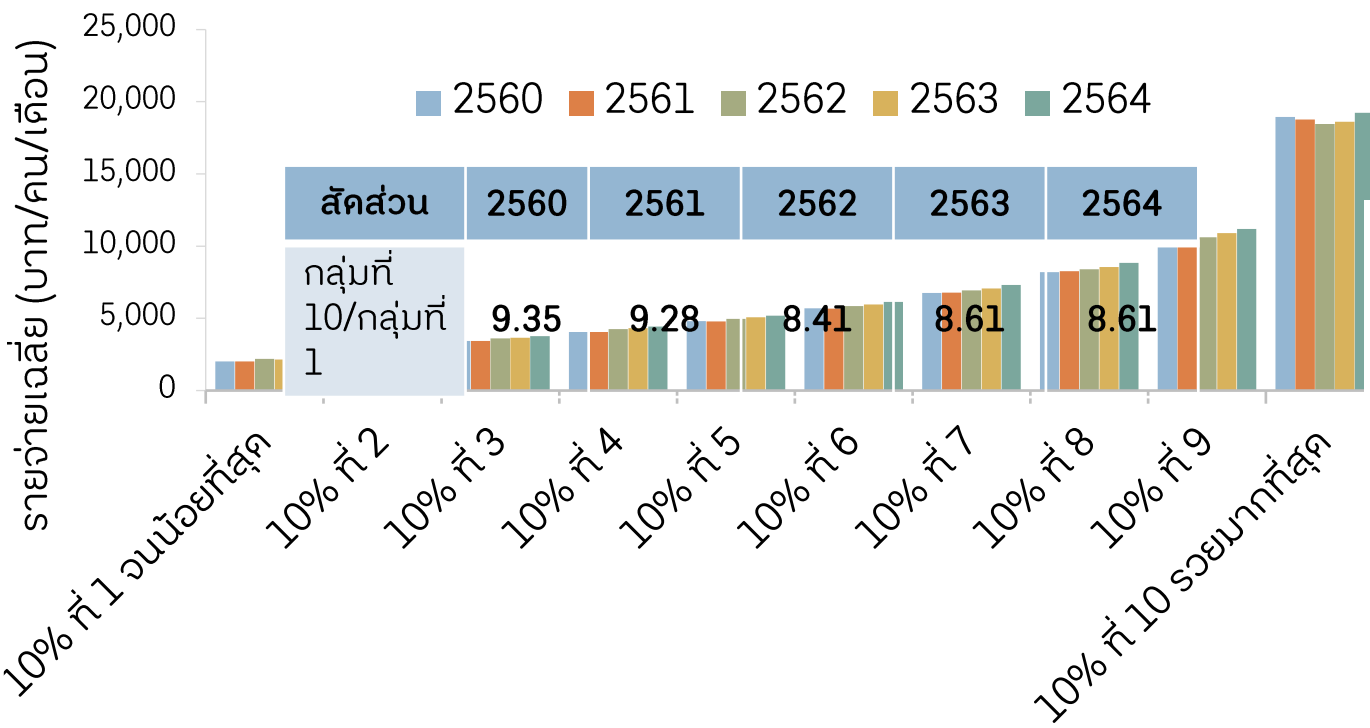
ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

รายจ่ายของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายจ่าย

รายจ่ายเฉลี่ยของทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 7,145 บาทต่อคนต่อเดือน

- กลุ่มประชากรที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำที่สุดมีรายจ่ายเฉลี่ย 2,233 บาทต่อเดือน
- กลุ่มประชากรที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงที่สุดมีรายจ่ายเฉลี่ย 19,227 บาทต่อเดือน

○ ต่างกันประมาณ 8.61 เท่า

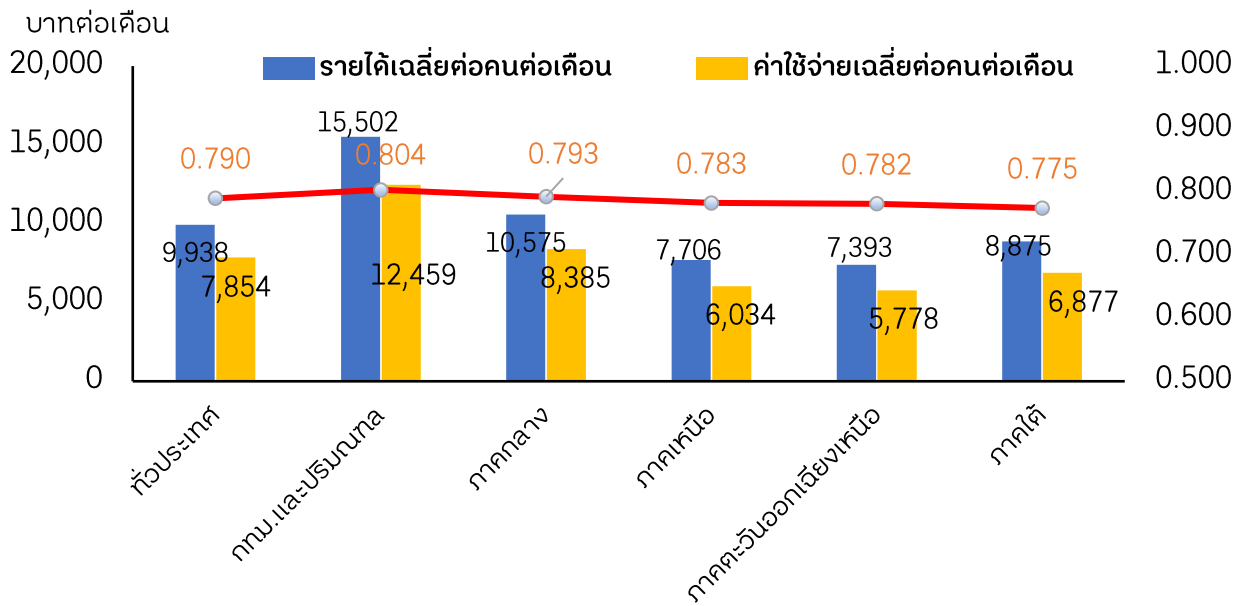

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

- สัดส่วนรายจ่ายกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงปรับตัวลดลง เป็นการปรับเปลี่ยนรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคไปสู่การสร้างสินทรัพย์ทางการเงิน หรือการออมเงิน ในปี พ.ศ. 2564 กลุ่ม decile 10 มีสัดส่วนการถือครองทรัพย์สินทางการเงินค่อนข้างสูง โดยสูงกว่ากลุ่ม decile 1 ถึง 27 เท่า
- กลุ่ม decile ที่ 1 ขาดความยืดหยุ่นในการปรับพฤติกรรม เนื่องจากรายจ่ายส่วนใหญ่เพื่อการบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

รายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2564

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สินต่อครัวเรือน

ภาค	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน				หนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่อครัวเรือน			ต่อคน	ต่อครัวเรือน			ต่อคน	ต่อครัวเรือน		
	2560	2562	2564	2564	2560	2562	2564	2564	2560	2562	2564
ทั่วประเทศ	26,946	26,018	27,352	9,938	21,437	20,742	21,616	7,854	178,994	164,055	205,679
กทม.และปริมณฑล 3 จังหวัด	41,897	37,751	39,047	15,502	33,126	30,778	31,382	12,459	219,505	190,849	225,940
ภาคกลาง	27,042	25,782	28,166	10,575	21,120	20,645	22,332	8,385	153,243	136,054	189,455
ภาคเหนือ	19,046	20,270	20,995	7,706	15,329	15,644	16,441	6,034	167,952	154,178	201,724
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20,271	20,600	21,587	7,393	16,513	16,553	16,869	5,778	179,923	180,228	215,853
ภาคใต้	26,913	25,647	26,621	8,875	21,381	19,600	20,628	6,877	170,177	150,128	185,120

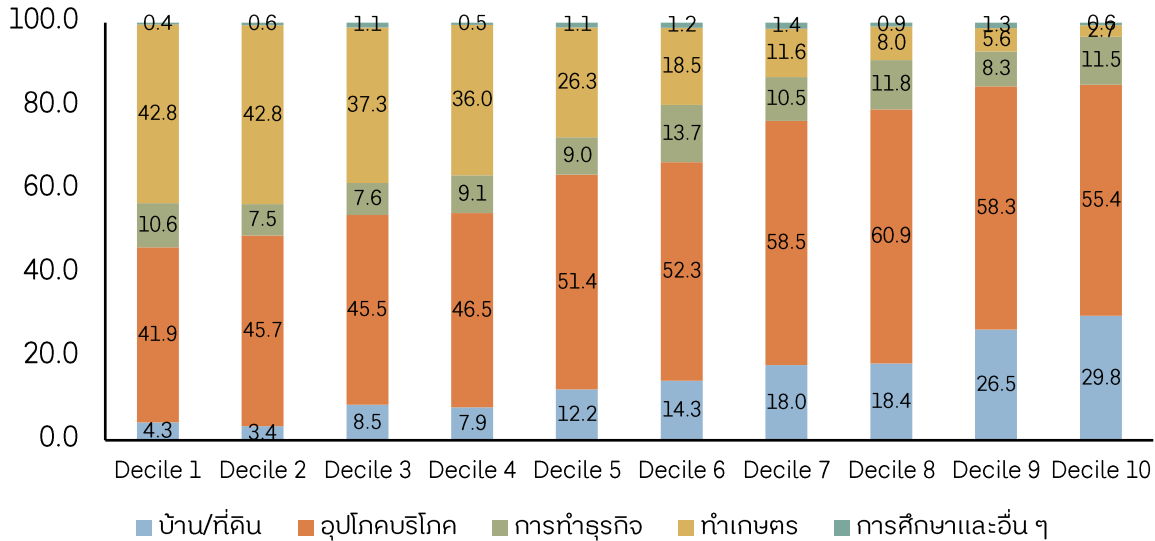
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2565).

- ในปี พ.ศ. 2564 รายได้เฉลี่ยทั่วประเทศเป็น 9,938 บาทต่อคนต่อเดือน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,854 บาทต่อคนต่อเดือน (79% ของรายได้ทั้งหมด)
- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3 จังหวัด (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ) มีรายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงที่สุด

- ระดับครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2564 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนทั่วประเทศอยู่ที่ 27,352 บาทต่อเดือน และค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือน 21,616 บาทต่อเดือน
- หนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนในปี พ.ศ. 2564 มีขนาดเพิ่มขึ้นเป็น 205,679 บาทต่อเดือน (เพิ่มขึ้น 12% จากปี 2562)

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

สัดส่วนค่าใช้จ่ายการชำระหนี้สินของครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ปี พ.ศ. 2563

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564).

- ในปี พ.ศ. 2563 พบว่า ทุกกลุ่มประชากรจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุดและเพิ่มขึ้นเมื่อ decile สูงขึ้น
- กลุ่มประชากร decile 1 และ 2 ค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้การเกษตร 42.8% และมีค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้เพื่อซื้อหรือเช่าบ้าน 4.3% และ 3.3% ตามลำดับ
- กลุ่มประชากร decile 3-10 มีค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้เพื่อซื้อหรือเช่าบ้านเพิ่มขึ้นและเพื่อการเกษตรลดลง

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 8 จังหวัดสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2564

จังหวัดที่มีหนี้สินต่อครัวเรือนสูงที่สุด คือ ปทุมธานี มีหนี้ 370,531 บาทต่อปี

ลำดับ	จังหวัด	หนี้สินต่อครัวเรือน ปี 2564	เพิ่มขึ้นเมื่อ ปี 2554	ภาระหนี้มากที่สุด
1	ปทุมธานี	370,531	155.0%	ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน 57.5%
2	สุรินทร์	347,321	76.9%	ใช้จ่ายในครัวเรือน 55.0%
3	มหาสารคาม	343,780	105.0%	ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน 36.8%
4	สระบุรี	335,292	135.3%	ใช้จ่ายในครัวเรือน 57.6%
5	นนทบุรี	330,810	27.8%	ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน 27.8%
6	กระบี่	318,191	79.3%	ใช้จ่ายในครัวเรือน 43.0%
7	พิจิตร	316,859	96.8%	ใช้ทำการเกษตร 38.6%
8	เพชรบูรณ์	309,180	236.3%	ใช้ทำการเกษตร 33.6%

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2565).

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรายจ่าย

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในแต่ละภูมิภาคที่ต่างกัน เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตั้งแต่กำเนิดที่ไม่เท่าเทียมกัน
2. ความแตกต่างของปัจจัยด้านโครงสร้างเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค และปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค ผลประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคไม่เท่ากัน
3. การกระจายรายได้จากการผลิตในแต่ละภูมิภาคไม่เท่าเทียมกัน (รายได้จากผลผลิต) หากพิจารณาจากร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเทียบกับทั่วประเทศ พบว่า ร้อยละ 47.6 กระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. ความแตกต่างของการพัฒนาคนของแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะการพัฒนาคนด้านการศึกษา

03. ความเหลื่อมล้ำของรายได้
วิเคราะห์จากระบบภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา

ความเหลื่อมล้ำของรายได้ จากระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สัดส่วนเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายของชั้นเงินได้พึงประเมินสูงสุดต่อต่ำสุด ปี 2549 – 2555

ชั้นเงินได้พึงประเมิน	เงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย ในแต่ละปี พ.ศ. (บาทต่อแบบ)						
	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
0 - 5 แสนบาท	107,388	109,673	120,227	121,870	124,715	130,419	138,971
20 ล้านบาท ขึ้นไป	17,809,902	16,194,577	15,504,257	16,736,558	15,606,981	15,705,149	15,798,957
ชั้นสูงสุด/ต่ำสุด	166	148	129	137	125	120	114

ที่มา: ควงมณี เลาวกุล และชญาณี ชะโนทัย. (2560).

เงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของตัวอย่างผู้ยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 และ 91 ในแต่ละชั้นเดโชลของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย ปี พ.ศ. 2555

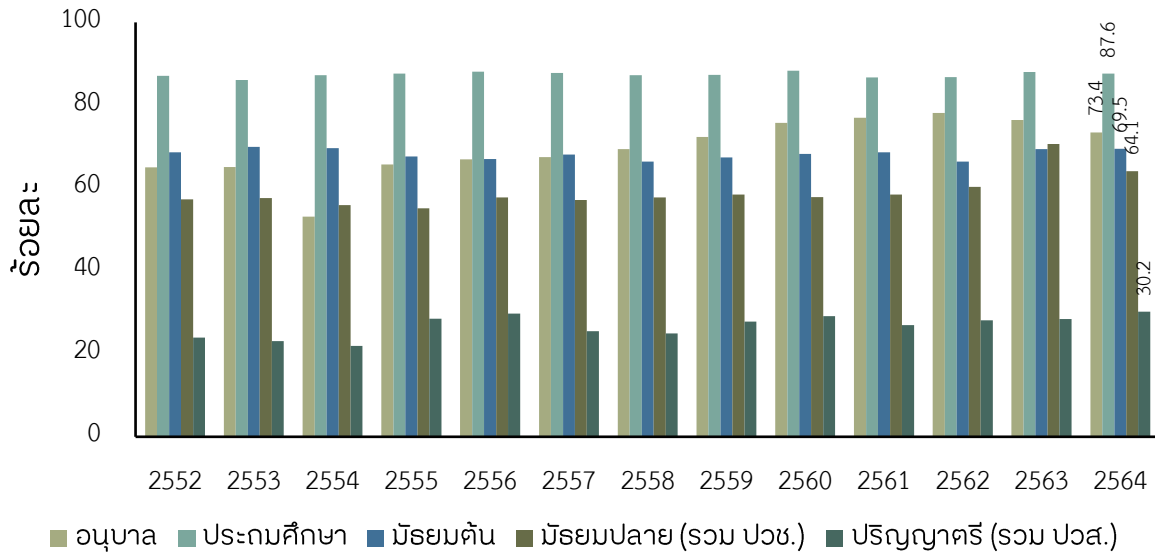
- ในปี พ.ศ. 2555 ผู้ยื่นแบบในชั้นเงินได้พึงประเมินสูงสุด (มากกว่า 20 ล้านบาท) มีเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายมากกว่าผู้ที่อยู่ในชั้นเงินได้ต่ำสุด (ต่ำกว่า 5 แสนบาท) 114 เท่า
- ในขณะที่ผู้ที่มีเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายมากที่สุด Top 10% มีสัดส่วนเงินได้ประมาณร้อยละ 45 ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด
- รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม Top 10% ที่มีรายได้มากที่สุด มีเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มร้อยละ 10 ที่มีรายได้น้อยที่สุด 59 เท่า

04. ความเหลื่อมล้ำ ด้านการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

อัตราการเข้าเรียนสุทธิ ในแต่ละระดับชั้น ปี พ.ศ. 2552 – 2564

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- ในปี พ.ศ. 2564 อัตราการเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรีเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เป็นผลจากการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาคด้วยการสนับสนุนเงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่นักเรียนยากจนพิเศษในช่วงการระบาดของโควิด-19 และโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาของรัฐ

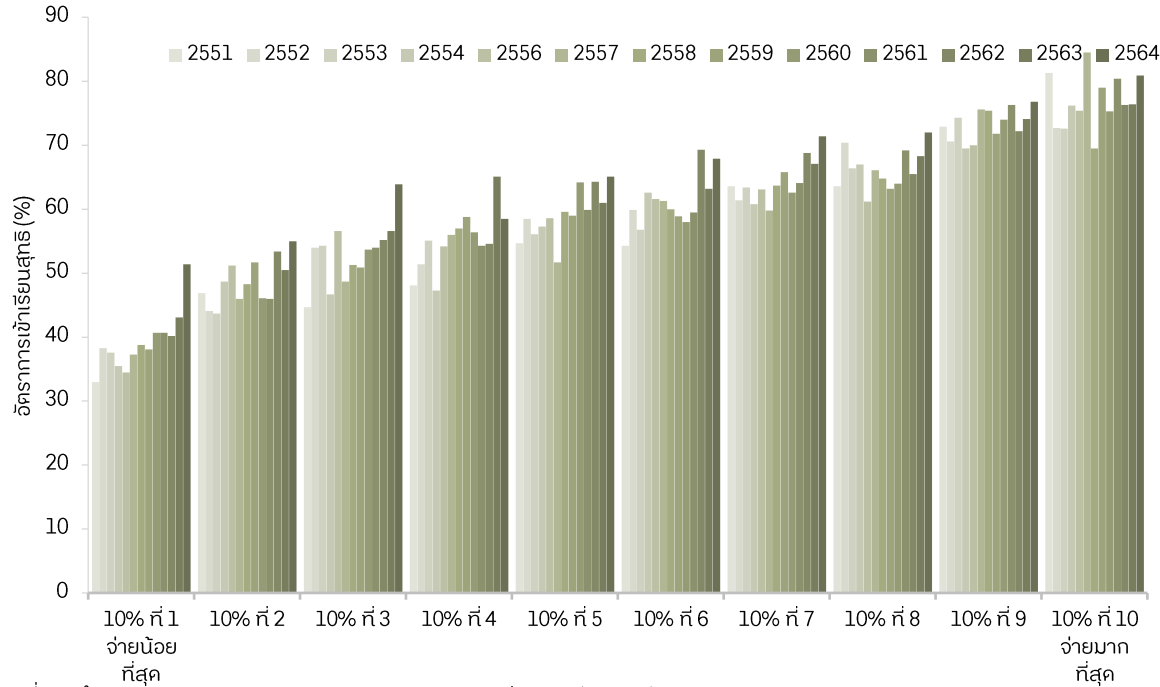
ภาค	อนุบาล		ประถม		มัธยมต้น		มัธยมปลาย (รวม ปวช.)		ปริญญาตรี (รวม ปวส.)	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564	2563	2564	2563	2564
กรุงเทพมหานคร	64.2	66.5	86.5	90.8	76.0	68.3	67.6	74.4	42.6	45.3
ภาคกลางและภาคตะวันออก	69.0	68.7	90.4	87.6	72.1	71.2	60.1	65.0	29.2	31.5
ภาคเหนือ	80.6	75.3	88.2	87.8	70.1	72.7	58.1	65.4	33.1	26.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	83.2	76.7	86.4	88.2	68.9	66.8	60.9	62.0	18.1	24.8
ภาคใต้	77.4	75.9	87.8	84.9	61.7	68.8	59.2	58.7	25.0	25.8
รวม	76.4	73.4	87.9	87.6	69.4	69.5	60.6	64.1	28.4	30.3

↑ = อัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ↓ = อัตราการเข้าเรียนลดลงจากปีก่อนหน้า

- ความแตกต่างของอัตราการเข้าเรียนสุทธิระหว่างภูมิภาคลดลง โดยการศึกษาในระดับปริญญาตรี (รวม ปวส.) แม้ว่าจะมีความแตกต่างระหว่างภาคมากที่สุด แต่ก็ลดลงจากปีก่อนหน้า
- ความแตกต่างระหว่างภาคจะเริ่มชัดเจนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวม ปวช.) ภาคใต้มีอัตราการเข้าเรียนในระดับนี้ต่ำสุด เนื่องจากปัญหาการหลุดออกนอกระบบการศึกษาที่สูงกว่าภูมิภาคอื่น

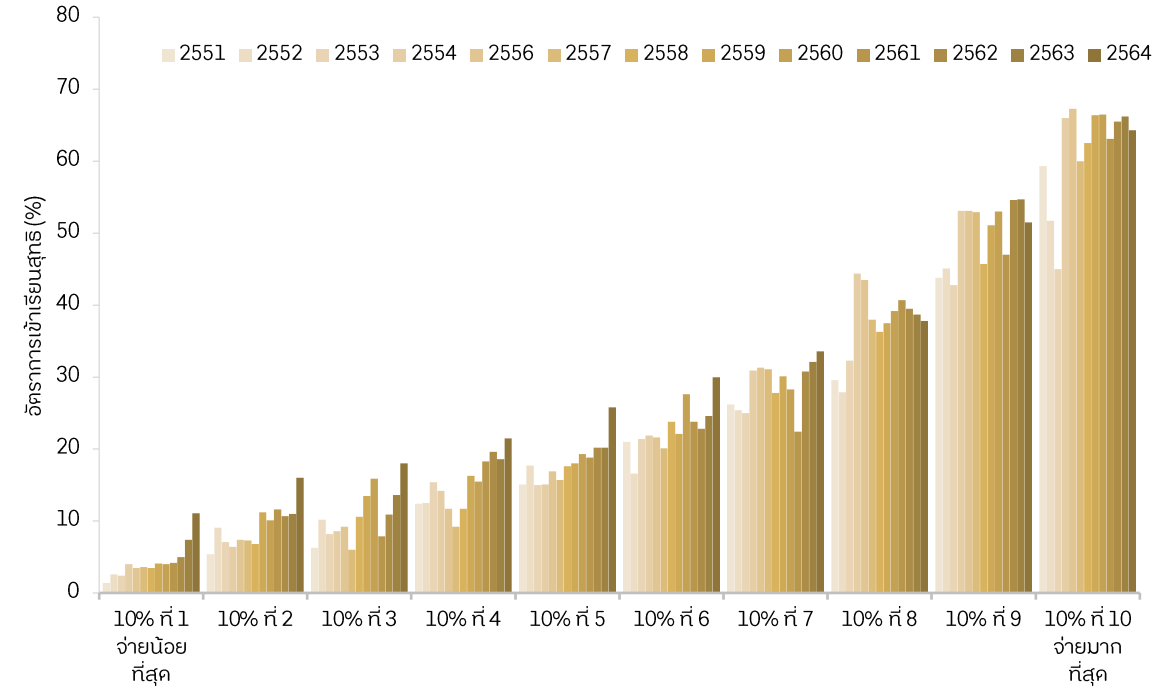
ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

อัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวม ปวช.)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

อัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับปริญญาตรี (รวม ปวส.)

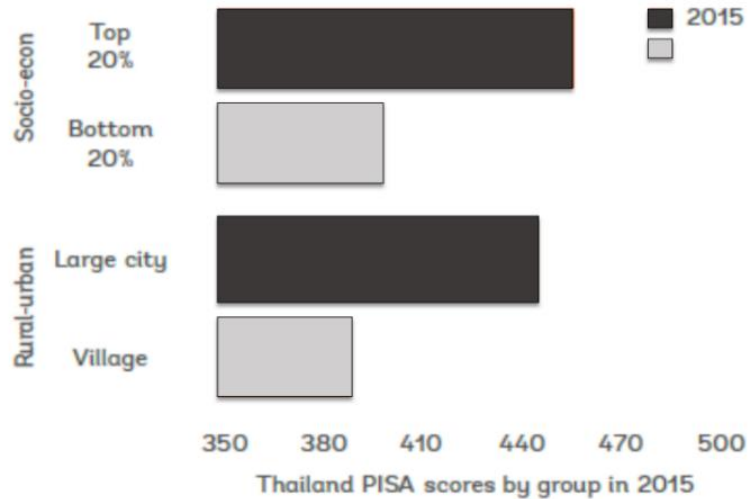
สัดส่วน	2551	2552	2553	2554	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
กลุ่มที่ 10/กลุ่มที่ 1	42.4	19.9	18.8	16.5	19.2	16.7	17.9	16.2	16.6	15.0	13.1	8.9	5.8

สัดส่วน	2551	2552	2553	2554	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
กลุ่มที่ 10/กลุ่มที่ 1	2.5	1.9	1.9	2.1	2.2	2.3	1.8	2.1	1.9	2.0	1.9	1.8	1.6

- ทั้งสองระดับมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในระดับปริญญาตรียังอยู่ในระดับต่ำ

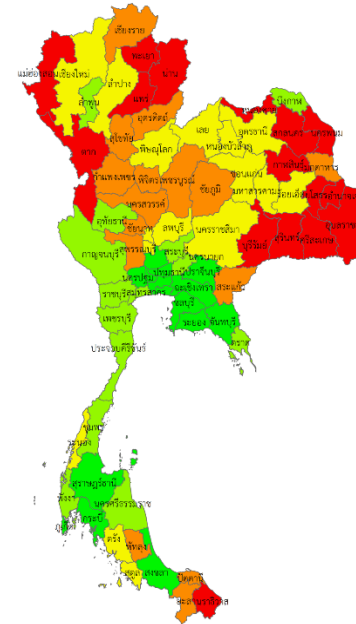
ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

คะแนน PISA ในปี พ.ศ. 2558

ที่มา: World Bank Group. (2019).

งบประมาณด้านการศึกษาเฉลี่ยต่อหัว จำแนกตามชั้นรายได้

สี	ชั้น รายได้	งบประมาณด้านการศึกษาเฉลี่ย (บาท/คน/ปี)
Red	1	47,249
Orange	2	48,724
Yellow	3	52,728
Light Green	4	43,672
Dark Green	5	38,921
เฉลี่ยทุกจังหวัด		46,460

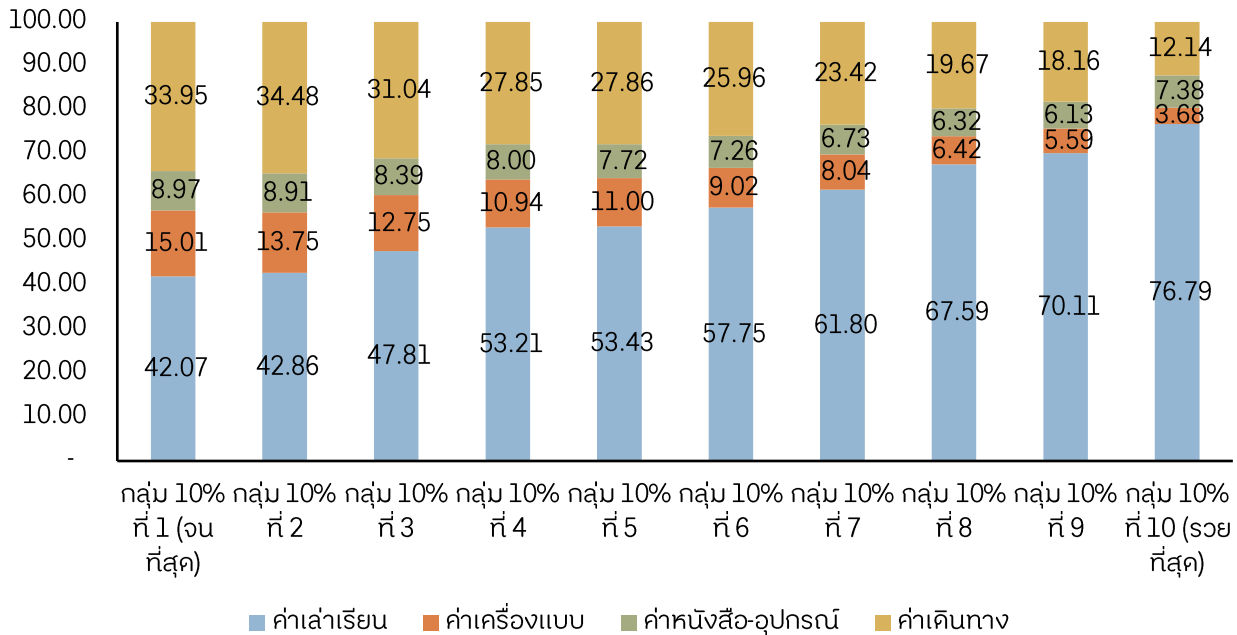
ที่มา: ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์ และคณะ. (2561).

- รายงานของธนาคารโลก พบว่า **คะแนนการสอบ PISA**
 - นักเรียนที่มีฐานะยากจน (กลุ่มร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุด) มีค่าต่ำกว่ากลุ่มร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงที่สุดค่อนข้างมาก
 - นักเรียนที่อาศัยในชนบท ค่าต่ำกว่านักเรียนที่อาศัยในเขตเมืองใหญ่ค่อนข้างมาก

- จังหวัดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง (ควินไทล์ที่ 3) ได้รับการจัดสรรงบประมาณการศึกษาเฉลี่ยต่อนักเรียนสูงที่สุด (52,728 บาทต่อคนต่อปี)
- จังหวัดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่ที่สุด (ควินไทล์ที่ 5) ได้รับการจัดสรรงบประมาณการศึกษาเฉลี่ยต่อนักเรียนน้อยที่สุด (38,921 บาทต่อคนต่อปี)
- **แต่การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่ได้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาเท่าที่ควร**

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

โครงสร้างการใช้จ่ายด้านการศึกษาของเด็ก จำแนกตามระดับรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนปี พ.ศ. 2564

ที่มา: สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

- **สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2564**
 - ค่าใช้จ่ายด้านค่าเล่าเรียน 12,555 บาทต่อคนต่อปี
 - ค่าเดินทางเฉลี่ย 3,957 บาทต่อคนต่อปี
 - ค่าเครื่องแบบเฉลี่ย 1,391 บาทต่อคนต่อปี
 - ค่าหนังสือ-อุปกรณ์เฉลี่ย 1,390 บาทต่อคนต่อปี
- **จำแนกตามระดับรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน พบว่า**
 - ครัวเรือนที่รวยที่สุด (decile 10) มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา รวมถึง 60,133 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน 46,176 บาท (76.8%)
 - ครัวเรือนที่จนที่สุด (decile 1) มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา รวม 6,335 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน 42.1% ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 34.0%

ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ผ่านโครงการเรียนฟรี 15 ปี แต่ครัวเรือนยังคงมีภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาจำนวนมาก และอาจมีเพิ่มขึ้นในกรณีจะเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือระดับอุดมศึกษา **ข้อค้นพบเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ดังนี้**

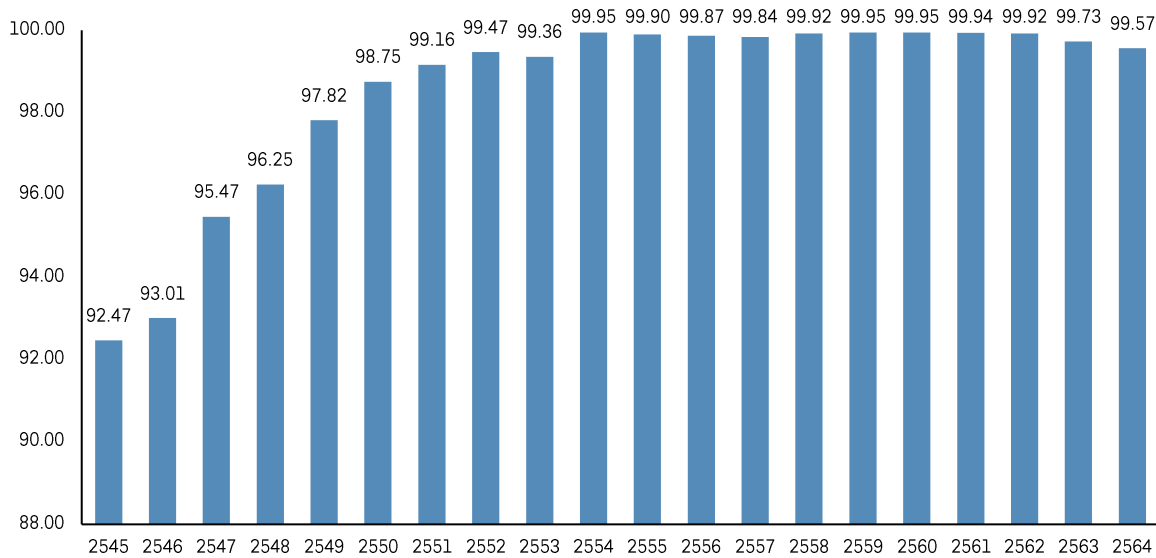
1. นักเรียนในกลุ่มครัวเรือนยากจน (decile 1) เข้าถึงแหล่งเงินทุนในอัตราที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มครัวเรือนเศรษฐฐานะเกือบดีที่สุด (decile 9) สามารถเข้าถึงโครงการเงินทุนเพื่อการศึกษาได้มากที่สุด
2. ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีนักเรียนตกหล่น/ออกจากการศึกษากลางคันจำนวนมาก
3. ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างสังกัดของโรงเรียนยังคงมีอยู่มาก โดยโรงเรียนในเกือบทุกสังกัด และยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา**ในมิติของขนาดโรงเรียน ที่ตั้ง และภูมิภาค** โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หรือโรงเรียนในพื้นที่ในเมืองหรือกรุงเทพมหานครจะมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าขนาดอื่น ๆ
4. การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาต้องปิดเรียน อาจทำให้เกิดการสูญเสียการเรียนของเด็ก ในระยะยาวจะสูญเสียความสามารถในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในช่วงชีวิตสูงถึง 6,472-25,689 ดอลลาร์สหรัฐ

05. ความเหลื่อมล้ำ ด้านสาธารณสุข

ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข

ความครอบคลุมสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (Universal Health Coverage)

หมายเหตุ: สิทธิในระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ ประกอบด้วย สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง) สิทธิประกันสังคม สิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการการเมือง สิทธิพนักงานส่วนท้องถิ่น สิทธิอื่น ๆ (ได้แก่ สิทธิทหารผ่านศึก สิทธิครูเอกชน บุคคลที่มีปัญหาสถานะสิทธิ และคนพิการสิทธิประกันสังคม)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- คนไทยเข้าถึงหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงกว่าร้อยละ 99 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ในปี พ.ศ. 2564 มีประชากรเข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพร้อยละ 99.57 แบ่งเป็น
 - ผู้เข้าถึงสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ร้อยละ 71.44
 - ผู้เข้าถึงสิทธิประกันสังคม ร้อยละ 18.73
 - ผู้เข้าถึงสิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการการเมือง ร้อยละ 7.92
 - ผู้เข้าถึงสิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 0.95
 - สิทธิอื่น ๆ ร้อยละ 0.95

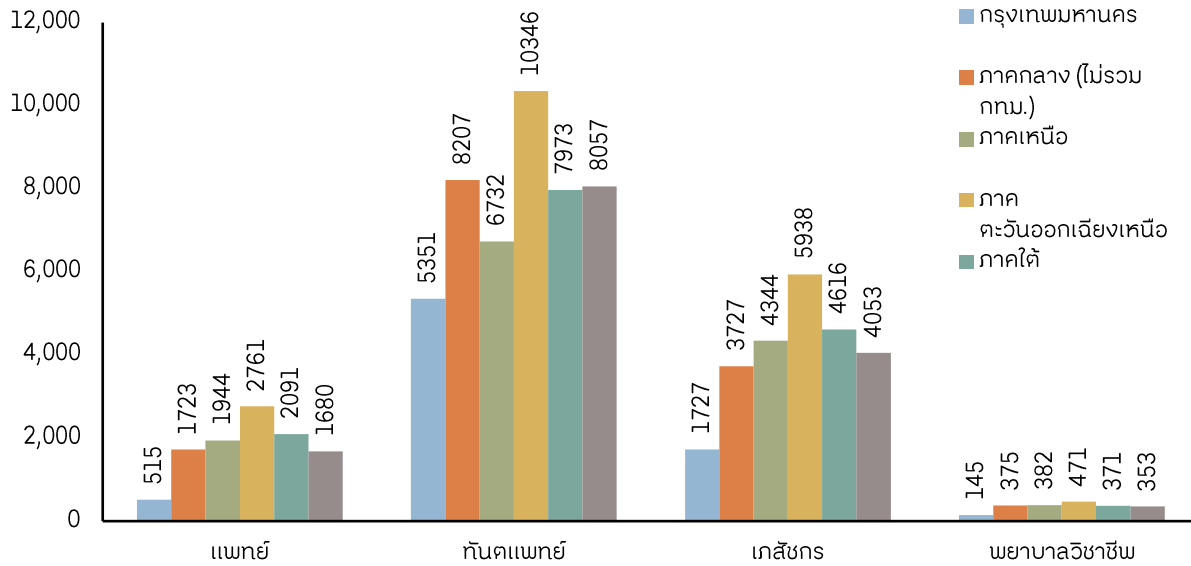
สัดส่วนคนจนที่มีหลักประกันสุขภาพ

หลักประกันสุขภาพ	2560	2561	2562	2563
1. สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลจาก หน่วยงานราชการ / รัฐวิสาหกิจ	1.02	1.24	0.90	0.76
2. บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า(บัตรทอง)	96.26	94.43	95.44	95.79
3. บัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล ของลูกจ้าง / ผู้ประกันตน (ประกันสังคม ม.33 ม.39)	1.89	2.05	2.11	1.27
4. บัตรรับรองสิทธิผู้ประกอบอาชีพอิสระหรือแรงงานนอกระบบ (ประกันสังคม ม.40)	-	-	-	0.26
5. บัตรประกันสุขภาพเอกชน	0.77	1.66	0.97	1.04
6. สวัสดิการจัดโดยนายจ้าง	0.06	0.10	0.22	0.30
7. อื่นๆ	-	0.52	0.35	0.57
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข

สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ 1 คนต่อประชากร จำแนกตามประเภทของบุคลากรทางการแพทย์และภาค ปี พ.ศ. 2564

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

สัดส่วนประชากรต่อแพทย์ ในจังหวัดที่สูงสุดและแยที่ต่ำสุด ปี พ.ศ. 2564

จังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ที่ต่ำสุด 10 อันดับ	จังหวัดที่มีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ที่ต่ำสุด 10 อันดับ
กรุงเทพฯ	บึงกาฬ
ภูเก็ต	หนองบัวลำภู
สมุทรสาคร	กาฬสินธุ์
ชลบุรี	ยโสธร
พิษณุโลก	เพชรบูรณ์
เชียงใหม่	ชัยภูมิ
สงขลา	นครพนม
ขอนแก่น	กำแพงเพชร
นครนายก	ศรีสะเกษ
ปทุมธานี	นราธิวาส

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการบริการทางด้านสาธารณสุข แม้ว่าในภาพรวมจะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ค่อนข้างมาก
- ในปี พ.ศ. 2563 – 2564 กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่เดียวที่มีอัตราส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ
- พบการกระจุกตัวของบุคลากรทางการแพทย์ในเมืองใหญ่ จังหวัดที่มีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรที่ต่ำสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่มีขนาดของความเป็นเมืองใหญ่ (ภูเก็ต สมุทรสาคร ชลบุรี พิษณุโลก เชียงใหม่ สงขลา ขอนแก่น ปทุมธานี) สัดส่วนแยที่ต่ำสุดอยู่ในจังหวัดห่างไกล โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจังหวัดบึงกาฬ มีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์อยู่ที่ 6,018 : 1

ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพครัวเรือนปรับเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มประชากร

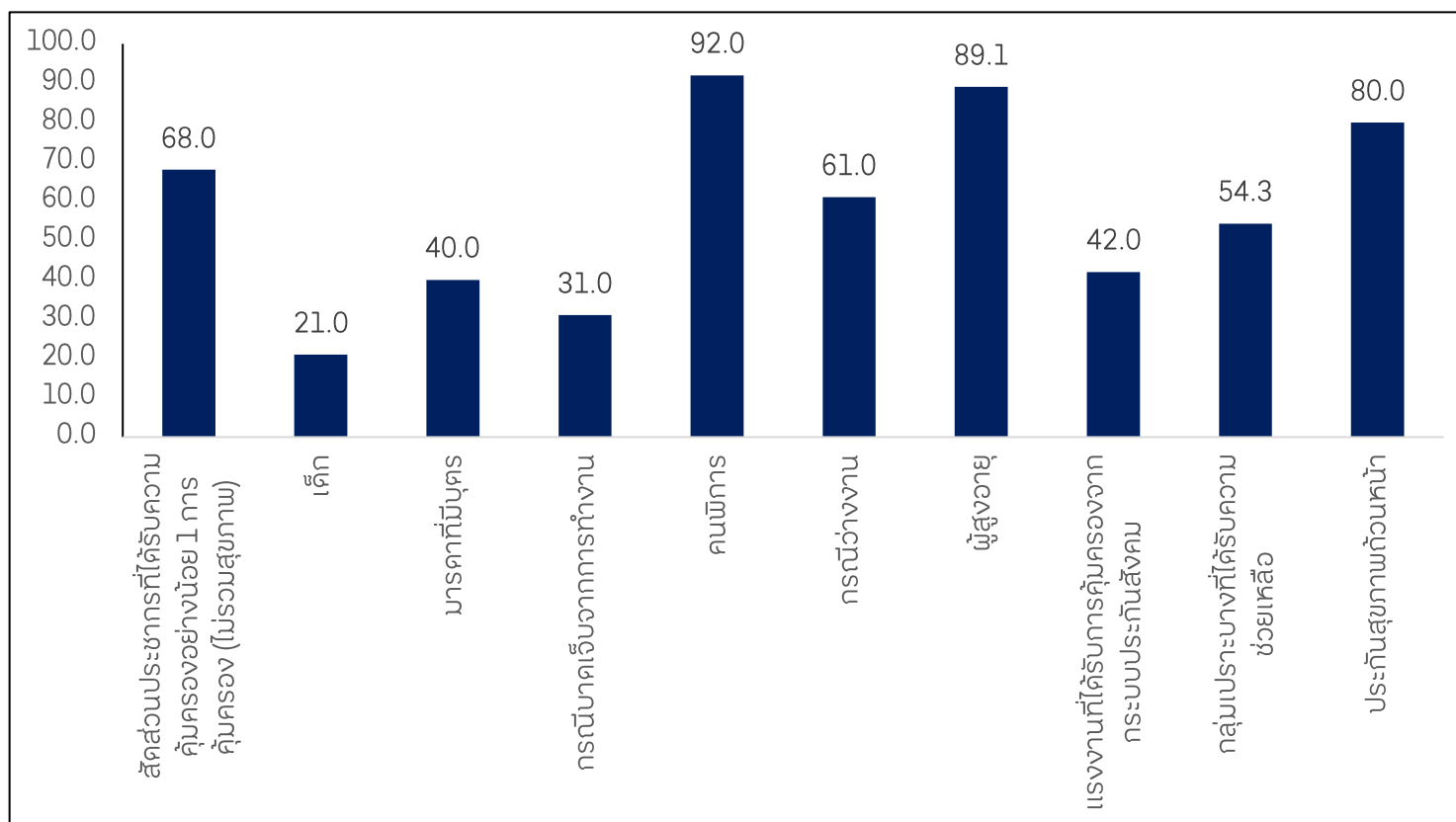
- ในปี พ.ศ. 2563 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของกลุ่มคนที่จนที่สุด (decile 1) อยู่ที่ 103.07 บาท/ครัวเรือน/เดือน และกลุ่มที่รวยที่สุด (decile 10) อยู่ที่ 1,251.15 บาท/ครัวเรือน/เดือน หรือต่างกัน 12.14 เท่า
- ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาลกลุ่มคนรวยสุดอยู่ที่ 389.47 บาท/ครัวเรือน/เดือน และกลุ่มคนที่จนที่สุดอยู่ที่ 34.14 บาท/ครัวเรือน/เดือน หรือต่างกัน 11.41 เท่า
- สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะสามารถรับมือและป้องกันเพื่อรักษาสุขภาพได้มากกว่ากลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ

06. ความเหลื่อมล้ำ ด้านสวัสดิการสังคม

ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม

สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความคุ้มครองตามระบบ
และมาตรการคุ้มครองทางสังคม ปี ค.ศ. 2020

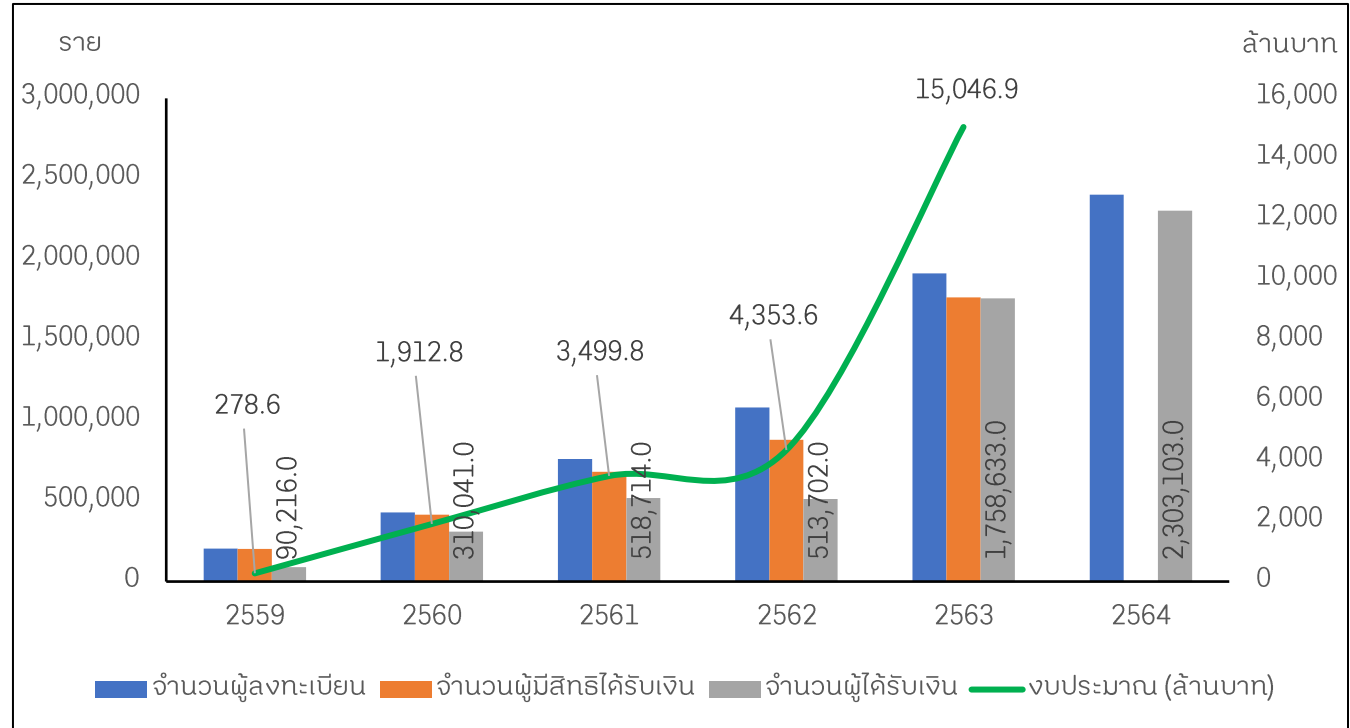
- ในภาพรวมประเทศไทยมีสวัสดิการตามกฎหมายหลายด้านครอบคลุมประชากรตั้งแต่วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยสูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง
- จาก World Social Protection Database ระบุว่า ประเทศไทยมีประชากรที่ได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 1 การคุ้มครอง ร้อยละ 68
- อย่างไรก็ตาม ยังมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการได้เพียงพอ ส่วนหนึ่งมาจากการลงทุนกับการคุ้มครองทางสังคมที่น้อยเกินไป

ที่มา: World Social Protection Database องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) อ้างถึงในสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มวัยเด็ก

- นโยบายของรัฐในการแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มโอกาสให้เด็ก ผ่านโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เงินอุดหนุนสำหรับอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) เบี้ยความพิการ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี เป็นต้น **โดยในปี พ.ศ. 2564 มีเด็กอายุ 0-17 ปีที่ได้รับการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งร้อยละ 99.30** ซึ่งกว่าร้อยละ 68.01 ของกลุ่มเป็นเด็กที่อาศัยในครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (decile 1-3) (สภาพัฒน์ฯ, 2565d)
- โครงการเงินช่วยเหลือเด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน พบว่า มีจำนวนผู้มีสิทธิได้รับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **ในปี พ.ศ. 2564 มีผู้ลงทะเบียน 2.40 ล้านราย และได้รับเงิน 2.30 ล้านราย** เนื่องจากผลของการขยายระยะเวลาการให้เงินอุดหนุนเป็นช่วงอายุ 0-6 ปี และขยายฐานรายได้กลุ่มเป้าหมายเป็นไม่เกิน 100,000 บาทต่อคนต่อปี
- อย่างไรก็ดี มีกลุ่มเป้าหมายของโครงการตกหล่นกว่าร้อยละ 54.95 เนื่องจากความผิดพลาดในการคัดกรอง การเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสาร และการอาศัยในพื้นที่ห่างไกล

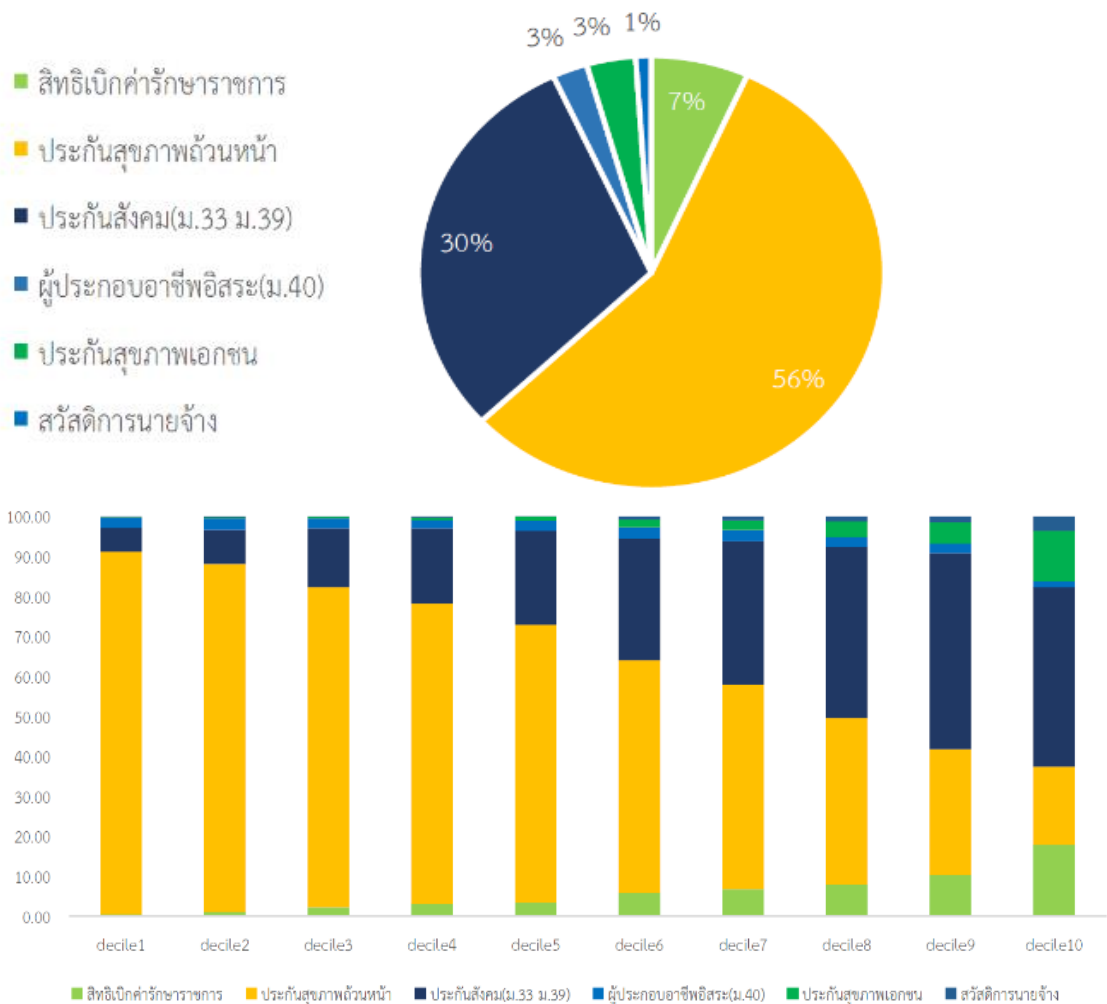
ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มแรงงาน

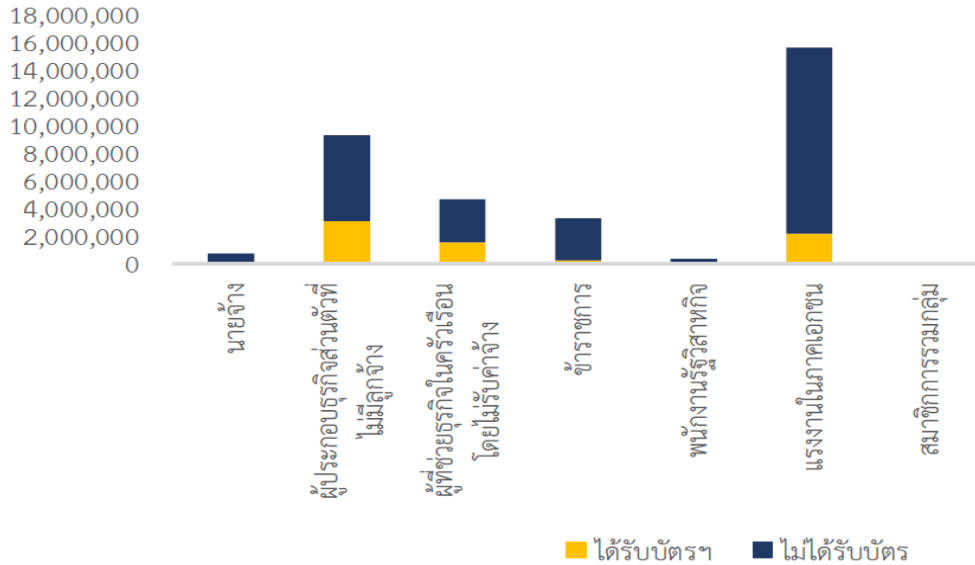
สัดส่วนประชากรวัยทำงานที่ได้รับการคุ้มครองด้านการรักษาพยาบาล

- ในปี พ.ศ. 2564 ประชากรวัยทำงานที่มีงานทำร้อยละ 98.75 ได้รับความคุ้มครองภายใต้สิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพอย่างน้อย 1 สิทธิ
- ประชากรวัยทำงาน
 - **ร้อยละ 30** ได้รับการคุ้มครองด้านการดูแลสุขภาพภายใต้กองทุนประกันสังคม (มาตรา 33 และมาตรา 39)
 - **ร้อยละ 7** ได้รับการคุ้มครองสวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 - **ร้อยละ 56** ได้รับการคุ้มครองจากโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
 - ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติครอบคลุมร้อยละ 90.64 ของกลุ่มประชากรวัยทำงานที่มีเศรษฐกิจระดับต่ำสุด (decile 1) และค่อย ๆ ลดลงตามฐานะที่ดีขึ้น

ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มแรงงาน

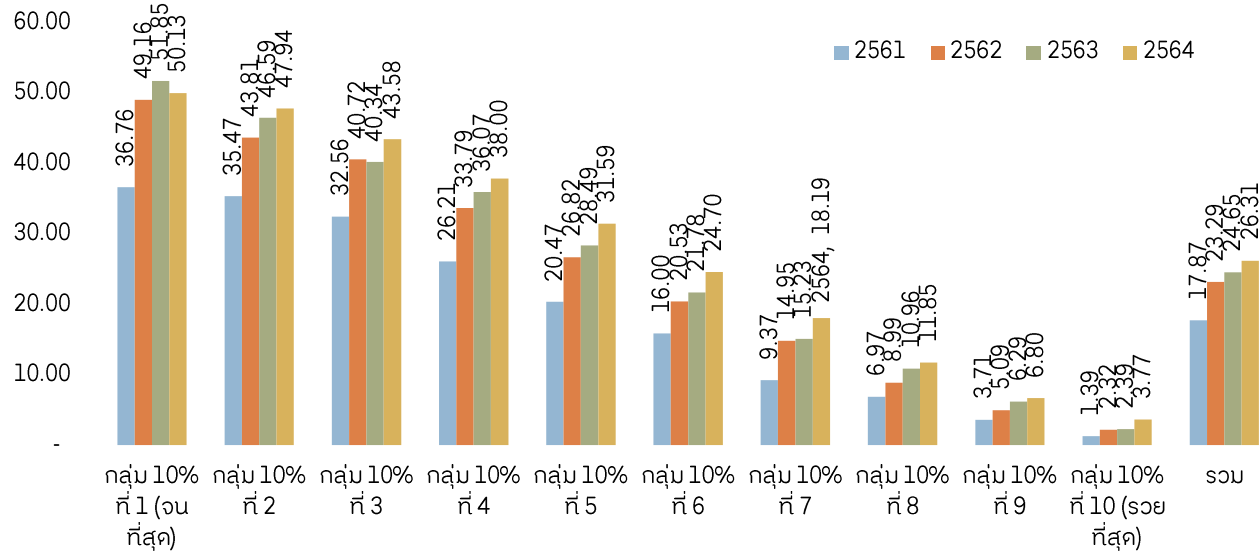
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐครอบคลุมประชากรจำนวน 13.65 ล้านคน
- ในปี พ.ศ. 2564 กลุ่มที่ได้รับบัตรสวัสดิการฯ เป็นสัดส่วนสูงสุด ร้อยละ 43.35 เป็นผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง ร้อยละ 30.42 เป็นผู้ที่ทำงานในภาคเอกชน และร้อยละ 21.53 เป็นผู้ที่ช่วยธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีรับค่าจ้าง

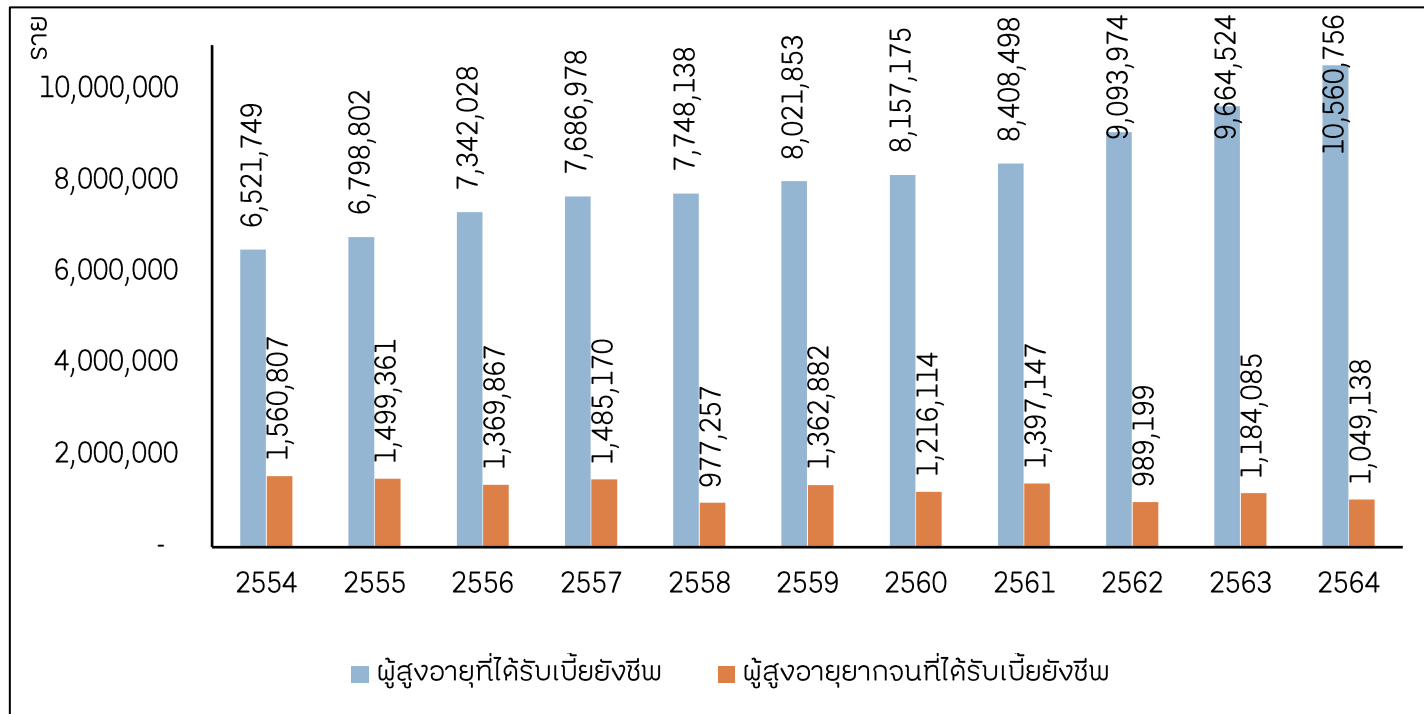
สัดส่วนผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำแนกกลุ่มประชากร 10
กลุ่ม ตามระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

- กลุ่มประชากรที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มได้รับบัตรสวัสดิการฯ มากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง สะท้อนว่ามีการกระจายผลประโยชน์มายังคนจน แต่ทั้งนี้ยังคงมีปัญหาการรั่วไหลและคดหล่น

ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มผู้สูงอายุ

จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ

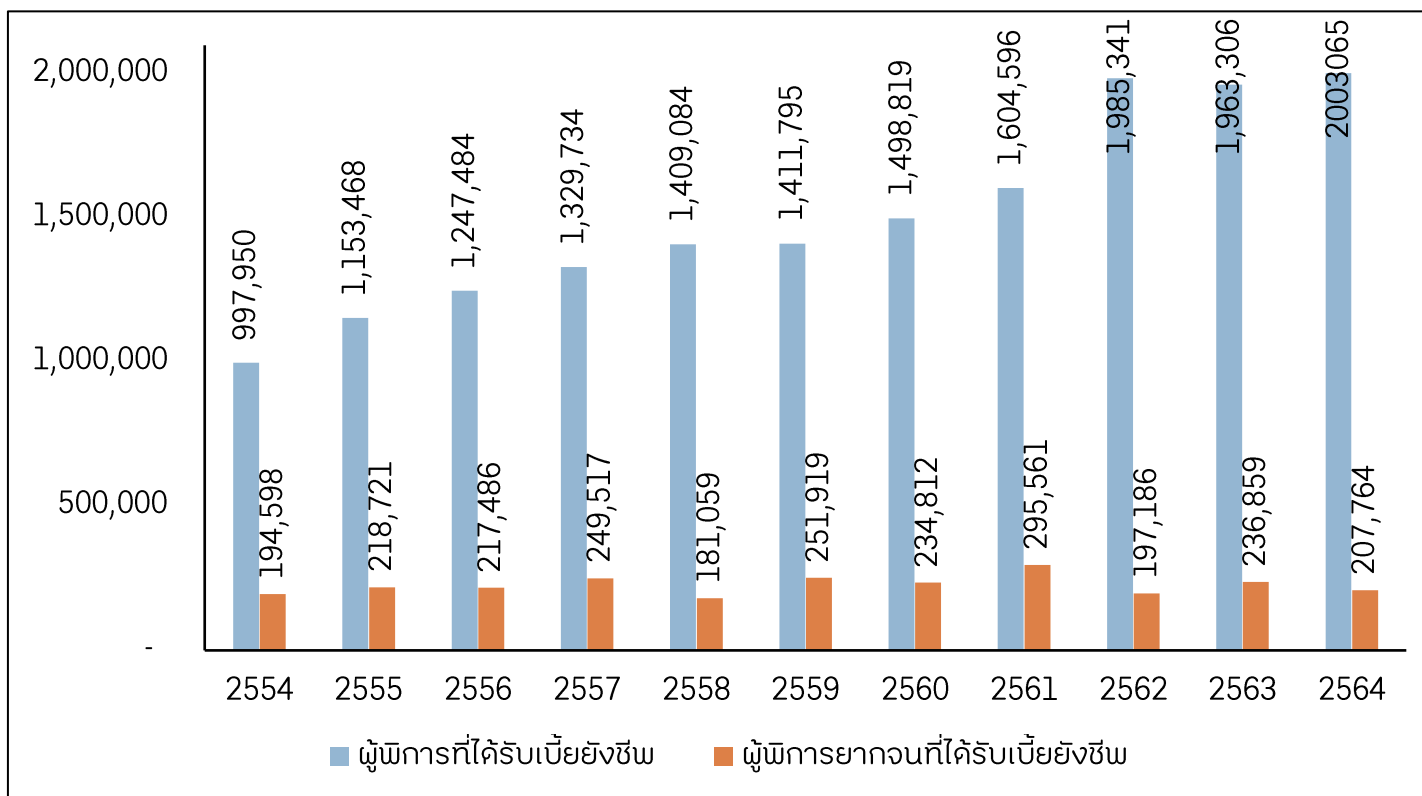

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b). และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- ในปี พ.ศ. 2564 มีผู้สูงอายุจำนวน 10.56 ล้านคน ได้รับเบี้ยยังชีพ เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัด
- ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุที่ยากจนและได้รับเบี้ยยังชีพ 1.05 ล้านคน ยังเหลือผู้สูงอายุยากจนบางส่วนที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ
- ผู้สูงอายุในกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายต่ำสุด (decile 1) เข้าถึงเบี้ยยังชีพร้อยละ 93.26 และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีเศรษฐกิจฐานะสูงสุดได้รับเบี้ยร้อยละ 58.93
- *ผู้ถือบัตรสวัสดิการที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 6.6 ล้านคน (ร้อยละ 40.20 ของผู้สูงอายุทั้งหมด)

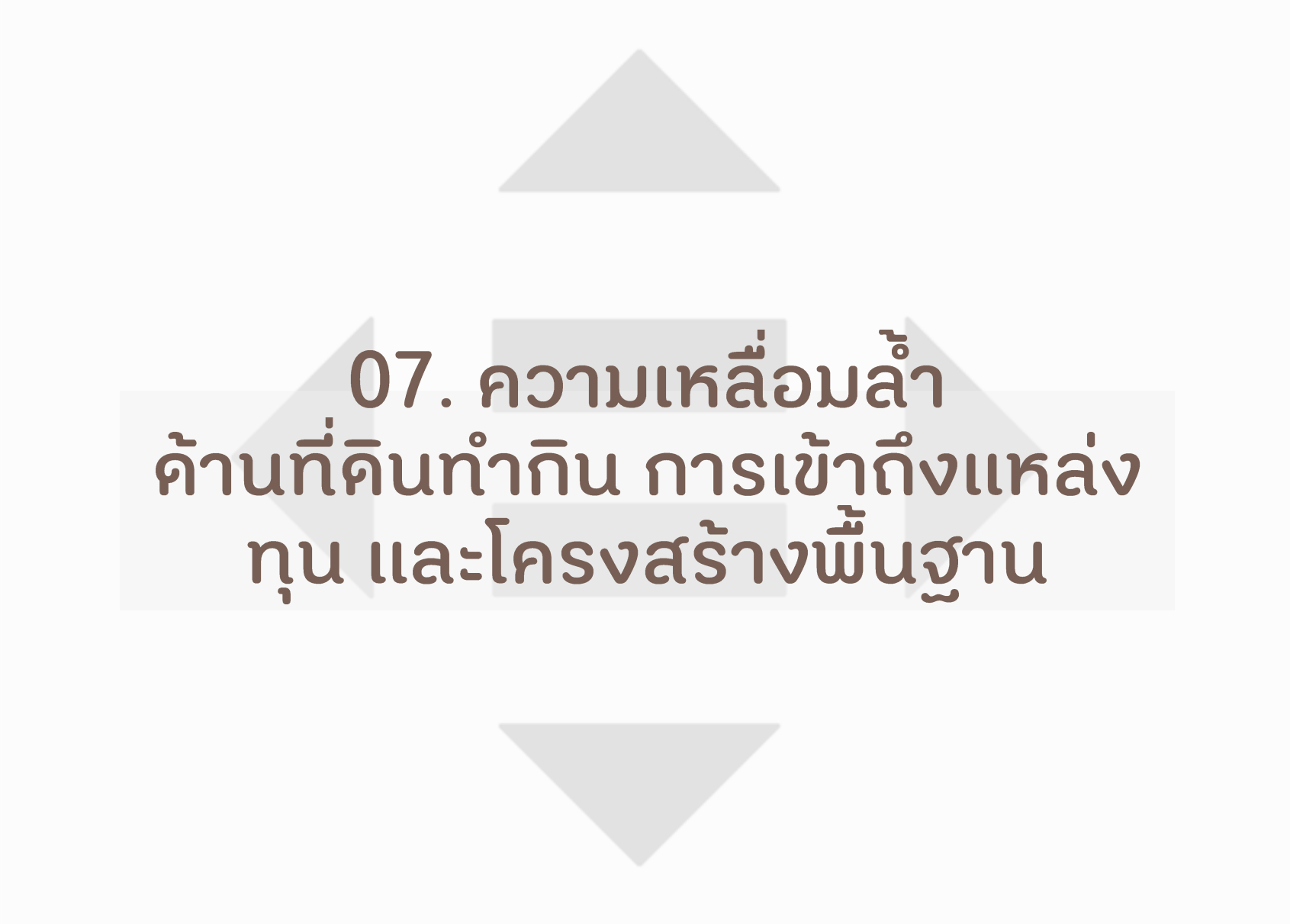
ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มเปราะบาง

จำนวนผู้พิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b). และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

- ในปี พ.ศ. 2564 มีผู้พิการจำนวน 2 ล้านคนที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ซึ่งเป็นผู้พิการที่ยากจน 207,764 คน
- กลุ่มรายจ่ายต่ำสุด มีสัดส่วนผู้พิการได้รับเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 81.06 และค่อย ๆ ลดลงตามระดับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น
- มีผู้พิการจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ (ตกหล่น) สาเหตุมาจากผู้ตกหล่นไม่เข้าข่ายความพิการที่ขึ้นทะเบียนได้ เนื่องด้วยวิธีการประเมินความพิการของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักสากลและค่านิยมของความพิการที่ไม่ได้มีการกำหนดในกฎหมาย

07. ความเหลื่อมล้ำ ด้านที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่ง ทุน และโครงสร้างพื้นฐาน

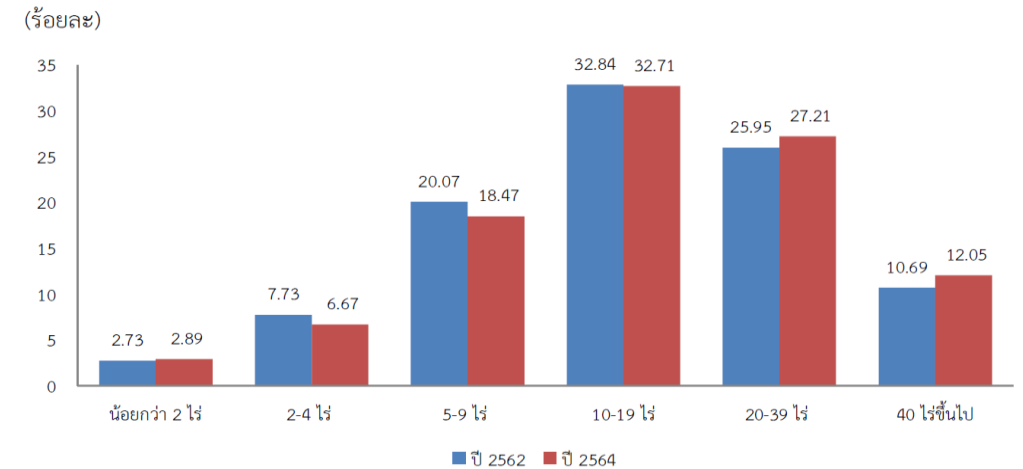
ความเหลื่อมล้ำด้านที่ดินทำกิน

การกระจายการถือครองที่ดินของครัวเรือนที่ทำการเกษตร พ.ศ. 2560

ภูมิภาค	จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีที่ดิน	< 2 ไร่	2 - 4 ไร่	5 - 9 ไร่	10 - 19 ไร่	20 - 39 ไร่	> 40 ไร่
กรุงเทพฯ	-	-	-	1,358	-	-	-
ภาคกลาง	126,902	25,766	34,751	49,960	92,141	84,559	48,400
ภาคเหนือ	207,700	23,502	47,493	92,731	141,905	120,551	66,136
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	77,255	8,930	24,529	144,456	342,534	284,446	96,149
ภาคใต้	29,794	7,443	71,438	138,482	175,730	127,211	34,902
รวม	441,651	65,642	178,211	426,987	752,310	616,777	245,590

- ในปี พ.ศ. 2560 ครัวเรือนที่ทำการเกษตรในประเทศไทย
 - **ร้อยละ 27.6** ถือครองที่ดินระหว่าง 10 – 19 ไร่มากที่สุด
 - **ร้อยละ 9.0** ถือครองที่ดินมากกว่า 40 ไร่ต่อครัวเรือน
 - **ร้อยละ 16.2** ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
- ภาคเหนือมีครัวเรือนเกษตรที่ไม่มีที่ดินสูงที่สุด จำนวน 207,700 ครัวเรือน (ร้อยละ 47.02) ภาคใต้มีครัวเรือนเกษตรที่ไม่มีที่ดินน้อยที่สุด เป็นจำนวน 29,794 ครัวเรือน (ร้อยละ 6.76)

สัดส่วนการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ปี พ.ศ. 2562 และ 2564

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565c).

- ในปี พ.ศ. 2564 ส่วนใหญ่เกษตรกรถือครองที่ดินจำนวน 10-19 ไร่ (ร้อยละ 32.71) ถือครองที่ดินจำนวน 20-39 ไร่ (ร้อยละ 27.21)
- ครัวเรือน decile 1 สามารถเข้าถึงการถือครองที่ดินได้ร้อยละ 7.12 และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามระดับเศรษฐกิจ ครัวเรือน decile 10 เข้าถึงการถือครองที่ดินได้ร้อยละ 15.37
- **ทุกระดับเศรษฐกิจมีความสามารถในการถือครองที่ดินยังอยู่ในระดับต่ำมาก**

ความเหลื่อมล้ำด้านโครงสร้างพื้นฐาน

สัดส่วนของครัวเรือนที่เข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ จำแนกตามระดับรายจ่าย

กลุ่มครัวเรือนตามระดับรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนของครัวเรือน	ครัวเรือนที่เข้าถึงบริการไฟฟ้า		ครัวเรือนที่เข้าถึงบริการน้ำประปา		ครัวเรือนที่เข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่		ครัวเรือนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564	2563	2564
10% ที่1 จนสุด	99.29	99.38 ↑	89.52	90.27 ↑	93.20	93.70 ↑	53.92	68.29 ↑
10% ที่2	99.80	99.88 ↑	92.24	92.86 ↑	95.12	95.00 ↓	62.05	70.23 ↑
10% ที่3	99.87	99.86 ↑	93.79	93.78 ↓	95.13	94.95 ↓	64.32	68.86 ↑
10% ที่4	99.87	99.87 ↓	94.53	95.26 ↑	95.94	95.29 ↓	65.82	70.54 ↑
10% ที่5	99.99	99.94 ↓	95.85	95.96 ↑	96.43	94.96 ↓	68.80	70.11 ↑
10% ที่6	99.94	99.98 ↑	96.13	96.81 ↑	96.54	95.58 ↓	72.85	72.92 ↑
10% ที่7	99.99	99.89 ↓	97.13	97.30 ↑	97.88	96.60 ↓	76.83	76.21 ↓
10% ที่8	99.98	100.00 ↑	97.36	97.60 ↑	98.53	98.21 ↓	79.45	79.98 ↑
10% ที่9	100.00	99.94 ↓	98.63	98.35 ↓	99.01	98.99 ↓	84.08	84.31 ↑
10% ที่10 รวยสุด	99.99	100.00 ↑	98.87	98.34 ↓	99.45	99.52 ↑	89.14	89.37 ↑
รวม	99.90	99.90 ↓	95.97	96.18 ↑	97.12	96.70 ↓	73.94	76.62 ↑

↑ = สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงบริการเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ↓ = สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงบริการลดลงจากปีก่อนหน้า

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565b).

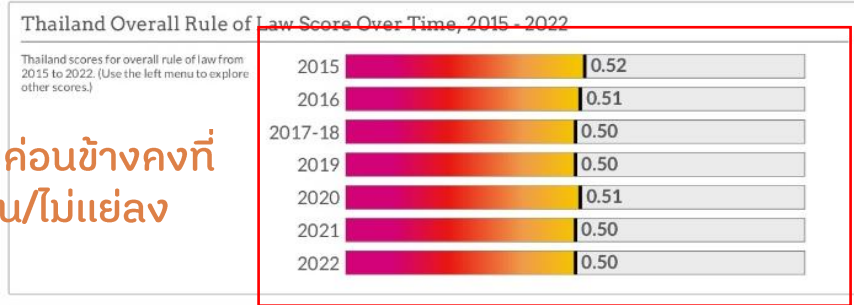
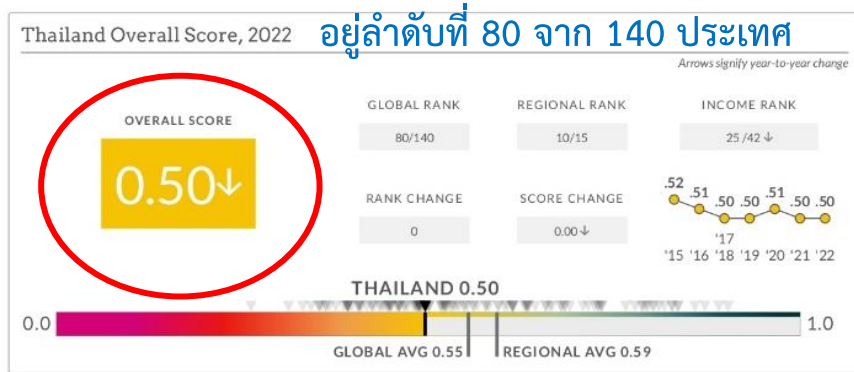
- **ไฟฟ้า** : ครัวเรือนที่ยากจนที่สุดสามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้เกือบทุกครัวเรือน โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่ม decile 1 ไม่ต่างจากกลุ่ม decile 10 มากนัก
- **ประปา** : กลุ่มครัวเรือนยากจนที่สุดสามารถเข้าถึงน้ำประปาได้เพิ่มขึ้น แต่ยังมีช่องว่างเมื่อเทียบกับกลุ่มคนที่รวยที่สุด
- **โทรศัพท์เคลื่อนที่** : กลุ่มครัวเรือนทุกระดับสามารถเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้มากกว่าร้อยละ 90 แต่ในปี 2564 ทุกระดับมีสัดส่วนการเข้าถึงลดลง
- **อินเทอร์เน็ต** : แม้ว่าสัดส่วนการเข้าถึงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากความจำเป็นต่าง ๆ รวมถึงการขยายสัญญาณการให้บริการของเครือข่ายที่มากขึ้น แต่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มครัวเรือนยังคงมีค่อนข้างมาก

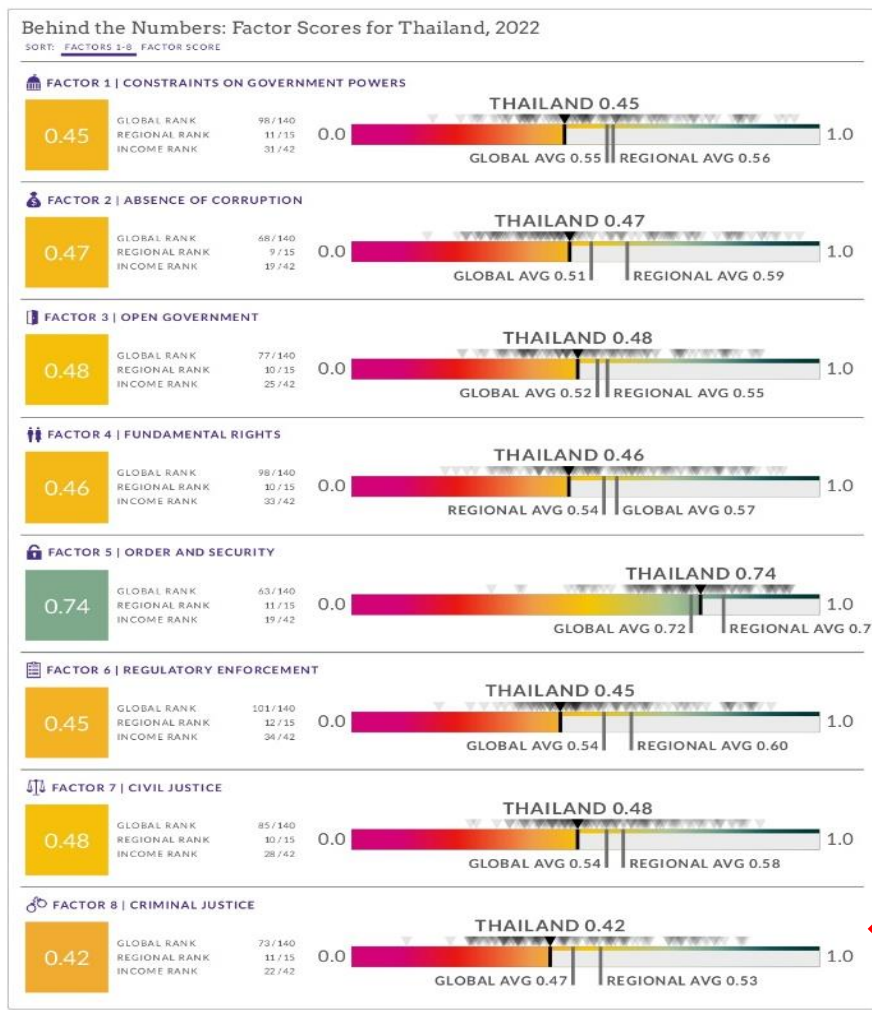
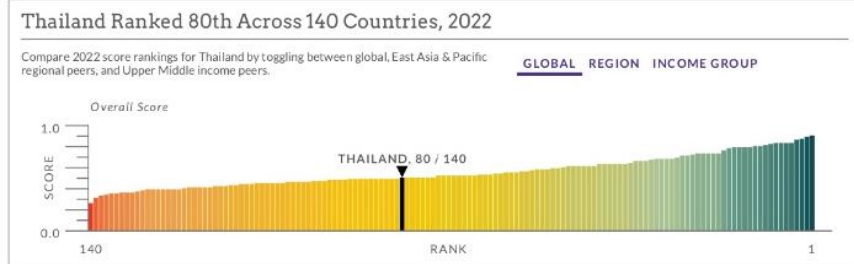
08. ความเหลื่อมล้ำ ด้านกระบวนการยุติธรรม

ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม

ภาพรวมดัชนีหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ของประเทศไทยปี ค.ศ. 2022

แนวโน้มค่อนข้างคงที่
ไม่ดีขึ้น/ไม่แย่ลง

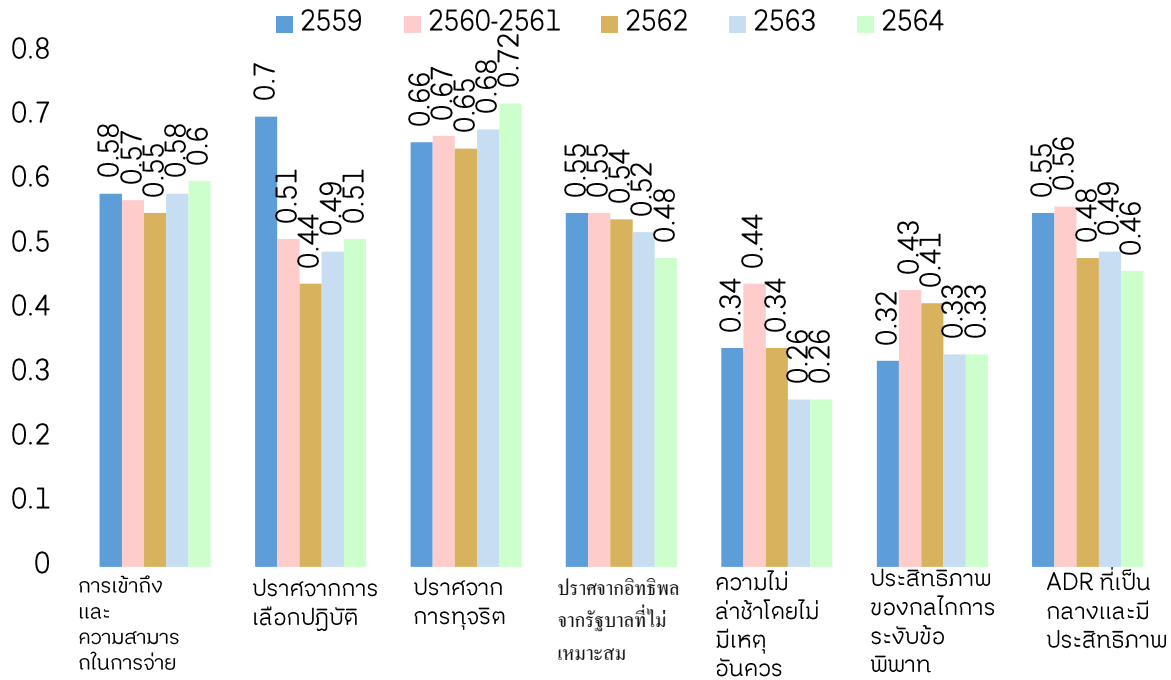

ด้านดีที่สุด
ด้านคำสั่งและความปลอดภัย
(Order and security)

ด้านแย่ที่สุด
ด้านกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญา (Criminal justice)

ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม

ดัชนีหลักนิติธรรมด้านกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งของประเทศไทย

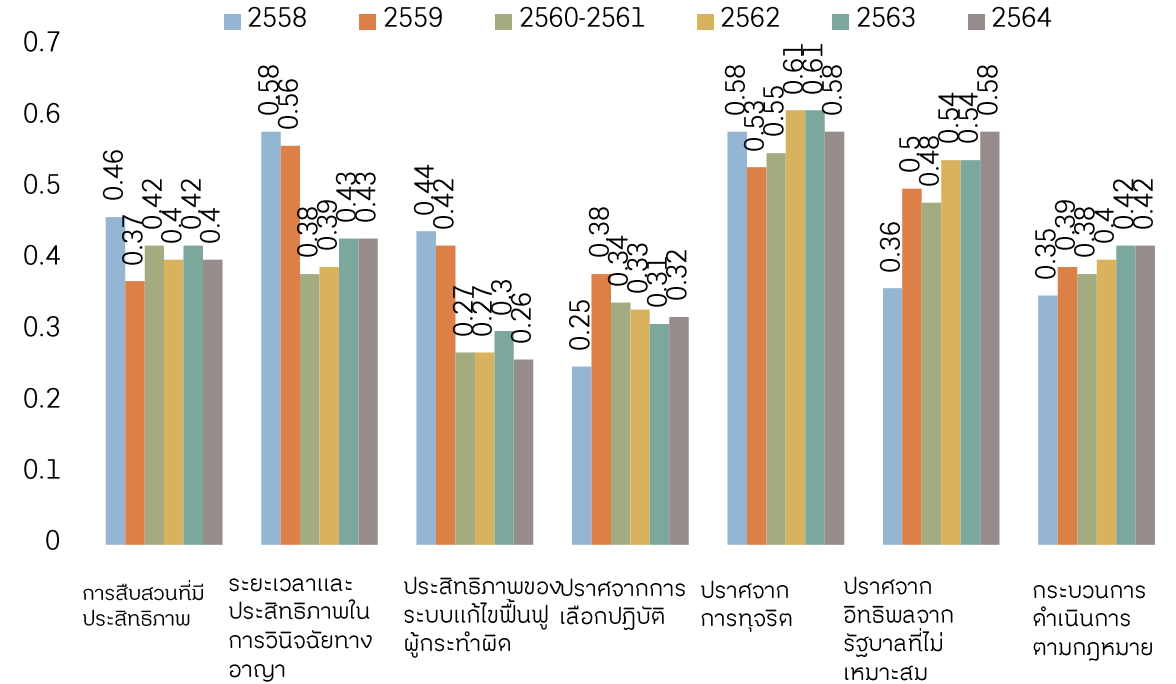

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565d).

ในปี พ.ศ. 2564 มีคะแนนตรงตัวจากปีก่อนหน้าแต่มีแนวโน้มลดลง

- น้อยที่สุด : ความไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันควร (No unreasonable delay) คะแนน 0.26 คะแนน
- มากที่สุด : ปราศจากการทุจริต (No corruption) คะแนน 0.70 คะแนน

ดัชนีหลักนิติธรรมด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

- ในปี พ.ศ. 2564 ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง เป็นผลมาจากประสิทธิภาพของระบบแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Effective correctional system) มีคะแนนลดลงเหลือ 0.26 คะแนนในปี พ.ศ. 2564 และด้านปราศจากการเลือกปฏิบัติ (No discrimination) คะแนน 0.32 คะแนน

09. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อมูลด้านการถือครองทรัพย์สินต้องเป็นข้อมูลสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาค่าเช่าในสังคมไทย
2. รัฐควรสนับสนุนให้เกิดระบบตลาดที่มีการแข่งขัน และป้องกันไม่เกิดการผูกขาดทางการค้า (เนื่องจากแหล่งรายได้หลักของผู้ที่มีทรัพย์สินจะมาจากการทำธุรกิจเป็นส่วนใหญ่) จึงจะทำให้เกิดการกระจายโอกาสและรายได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้น
3. รัฐต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับฐานราก รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ
4. ปรับปรุงการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อให้เป็นแหล่งรายได้ที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีการจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้าตามขนาดการถือครอง เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สิน
5. ภาษีมรดก ควรลดการยกเว้นภาษีลง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินในระยะยาว

09. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6. ขยายฐานภาษีให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
7. ลดรายจ่ายทางภาษีที่เกิดจากมาตรการลดหย่อนภาษีและการให้สิทธิพิเศษทางภาษีต่าง ๆ (Tax expenditure) ที่เอื้อประโยชน์กับผู้ที่มีความมั่งคั่ง และการให้สิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
8. จัดเก็บภาษีส่วนเพิ่มของทุน (Capital Gains Tax) เช่น กำไรจากการซื้อขายหุ้น กำไรจากการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์
9. ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยลดความเหลื่อมล้ำได้ดี เช่น การศึกษา สาธารณสุข การประกันสังคม สวัสดิการสำหรับผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ควรมีความครอบคลุมและทั่วถึง
10. พัฒนาการทำงานภาครัฐ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขจัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือมีความซ้ำซ้อน